

VELIAHT PRENS SOHYEON (1612-1645)'UN HAYATI VE ŞÜPHELİ ÖLÜMÜ*

Ertuğrul ÜLÜŞ**

Öz

Bu çalışmanın amacı, Veliaht Prens Sohyeon'un hayatını ve şüpheli ölümünü araştırmaktır. Sohyeon, Joseon kralı Injo'nun en büyük oğluydu. Injo, 1637'de Qing'e teslim olduktan sonra oğlunu Qing'in başkenti Shenyang'a rehin olarak göndermek zorunda kalmıştır. Qing'de sekiz yıl geçiren Sohyeon, burada iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmek için çabalamış ve Mançularla yakınlık kurmuştur. Ancak bu durum babası Injo'nun hoşuna gitmemiş, zamanla oğlundan soğumaya ve oğlunun Mançuların desteğini alarak kendisini tahttan indireceğinden şüphelenmeye başlamıştır. 1638-1645 yılları arasında başta kasık fıtığı olmak üzere çeşitli hastalıklarından muzdarip olan Sohyeon, 1645'te Joseon'a temelli olarak döndükten iki ay sonra ölmüştür. Ölümünden üç gün önce sıtma teşhisi konulmuş, ancak öldükten sonra tüm vücudunun siyah renge bürünüp ağızından, gözlerinden, burun deliklerinden ve kulaklarından taze kan akması o günden itibaren babası tarafından zehirlendiği şüphelerini doğurmuştur. Makalede dönemin resmi kayıtları ile beraber günümüz akademik yayımlarından yararlanılmış, Sohyeon'un babası ile ilişkileri ve ölümünün ardından ailesinin yaşadıkları da göz önüne alınarak öldürülme ihtimalinin yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bunda Injo'nun şüpheleri, Sohyeon'u tedavi eden doktorun Injo ve Injo'nun cariyesi Jo Hanım ile yakın olması ve Jo Hanım'ın Veliaht Prens ve Prenses ile kötü ilişkiye sahip olması etkili olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Veliaht Prens Sohyeon, Joseon, Injo, Kore, Veliaht Prenses Kang.

THE LIFE AND SUSPICIOUS DEATH OF CROWN PRINCE SOHYEON (1612-1645)

Abstract

The purpose of this study is to investigate the life and suspicious death of Crown Prince Sohyeon. He was the eldest son of King Injo of Joseon. Injo had to send his son as a hostage to Shenyang after bowing to Qing in 1637. Sohyeon struggled to improve relations between two countries, and he developed close relationship with the Manchus, during the eight years spent in Qing. But his father Injo disliked this situation and began to distance himself from Sohyeon, suspecting that his son might overthrow him with the help of the Manchus. Sohyeon suffered from different diseases, especially inguinal-scrotal hernia between the years of 1638-1645 and he died two months after returning to Joseon in 1645. Malaria was diagnosed three days before his dead, but after he died, his whole body turned black and was bleeding from his mouth, eyes, nostril and ears. Accordingly, it is suspected that Sohyeon was poisoned by his father. In this study, Joseon period official records and modern academic researches have been used. Taking into account all of these, it was understood that there was a high possibility of being killed, considering Sohyeon's relationship with his father and the behaviours that his family was exposed after his dead. In addition to Injo's suspicions, the closeness of the doctor, who treated the Crown Prince, with Injo and his concubine Lady Jo and Lady Jo's bad relations with the Crown Prince Sohyeon and Crown Princess Kang have played an effective role on this conclusion.

Keywords: Crown Prince Sohyeon, Joseon, Injo, Korea, Crown Princess Kang.

* Araştırma makalesi/Research article.

** Araştırmacı. Sakarya Üniversitesi Tarih Bölümü, ertugrul.ulus@ogr.sakarya.edu.tr, Orcid ID: 0000-0001-7435-3421.

Giriş

1392'de kurulan ve Konfüçyüsçü temeller üzerine inşa edilen Joseon, Çin kökenli Ming'e derin bir bağlılık duyuyordu. Bu bağlılık 1592'de patlak veren Imjin Savaşı döneminde iyice artmış, Ming'in Japonlara karşı Joseon'un yanında yer alması unutulmamıştı. Joseon'un Ming'e olan bağlılığını en iyi gösteren olaylardan biri, 1608-1623 yılları arasında hüküm süren Gwanghaegun'un tahttan indirilmesidir. Imjin Savaşı döneminde veliht prens olan Gwanghaegun, babası Kral Seonjo kuzey sınıra kaçtığı sırada başkentte kalmış ve Japonlara karşı etkin bir şekilde mücadele etmişti. Hükümdarlığı döneminde Doğu Asya'da siyasi dengeler değişmeye başlamış, kuzeyde güçlenen Mançular hem Ming hem de Joseon için tehdit haline gelmişti. Gwanghaegun, Ming ve Mançular arasında seçim yapmadı. İzlediği denge siyaseti nedeniyle Ming'e itaatsizlik etmekle suçlandı ve kraliyet ailesinden Yi Jong'un liderliğinde başlayan bir isyan sonucunda tahttan indirildi. Gwanghaegun'un üvey annesi olan ve Yi Jong'u destekleyen Ana Kraliçe Inmok, 14.03.1623 tarihli bildirisinde Gwanghaegun'un suçlarını sıraladı ve yaptığı saygısızlıklardan bahsetti. Sabık hükümdarın saygısızlık olarak kabul edilen davranışları arasında Mançulara karşı Ming'in yanında yer almaması da vardı. Gwanghaegun'un Göğün Oğlu olarak adlandırılan Çin hükümdarının emirlerinden korkmadığını söyleyen Inmok, aynı satırlarda kocası Seonjo'nun hükümdarlığı süresince bir kez bile sırtını batıya dönüp oturmadığına dikkat çekmişti.¹ Ming'e böylesine kuvvetli bir bağlılık duyulması, Joseon'daki Ming taraftarlarının değişen siyasi dengeleri görememesine ve ülkenin geleceğinin tehlikeye atılmasına yol açmıştı. Nitekim 1627 ve 1636 yıllarında Mançu saldırısına uğrayan Joseon, özellikle 1636'daki saldırı sonucunda ciddi ölçüde askeri, ekonomik, sosyal ve siyasi kayıplara uğradı. Tahta geçtiğinde Ming'den yana tavır alan Yi Jong (Kral Injo), 1637'de Mançu kökenli Qing'e teslim oldu ve Qing hükümdarı Hong Taiji'nin önünde boyun eğmek zorunda kaldı. Böylece Joseon, medeniyetsiz olarak gördüğü Qing'in himayesi altına girdi ve Joseon halkından esir alınan yüzbinlerce kişi Qing'in o dönemki başkenti Shenyang'a sürüklendi.

Joseon'un büyük yıkıma uğradığı bu dönemde yetişen ve savaşın olumsuz etkilerini yaşayan kişilerden biri, Kral Injo'nun en büyük oğlu Veliht Prens Sohyeon idi. Joseon'un boyun eğdiği dönemde 25 yaşında olan Sohyeon'un anlaşma şartlarına göre rehin olarak Shenyang'a gitmesi gerekiyordu. Burada iki ülke arasındaki ilişkileri düzenlemek, daha doğrusu Qing'in Joseon'dan talep ettiklerinin (asker vb.) yerine getirilmesinde aracı olmak zorundaydı. Görevin ağırlığı Sohyeon'un baskı altında hissetmesine sebep olmuş, bu durum Shenyang'a geldikten bir yıl sonra (1638) kasık fitiğine yakalanmasına yol açmıştı. Sohyeon, temelli olarak ülkesine döneceği 1645 yılına kadar kasık fitiği başta olmak üzere çeşitli hastalıklar geçirmişti. Bu hastalıklara karşı bitkisel ilaç ve akupunktur tedavisi uygulansa da tam bir iyileşme olmamış, Prens kısa süreliğine iyileştikten sonra yeniden rahatsızlanmıştır. Meselenin dikkat çekici yanı, Sohyeon'un ülkesine döndükten iki ay sonra şüpheli bir şekilde ölmesidir. Dönemin Joseon kayıtlarının aktardığına göre ölümünden sonra bedeni siyah renge bürünmüş, yüzünün yarısı siyah bir bezle örtülünce diğer yarısından ayırt edilememiş ve sanki zehirlenmiş bir insan gibi olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Sohyeon'un ağızından, gözlerinden, burun deliklerinden ve kulaklarından taze kan gelmiştir. Bu kayıt, o dönemden itibaren Sohyeon'un babası Injo tarafından zehirlendiği şüphelerini doğurmuştur. O sıralarda Injo'nun oğlu ile arasının iyi olmaması bu şüpheleri kuvvetlendiren en önemli etkidir. Sohyeon'un Shenyang'da bulunduğu süreçte Qing hanedanı ile yakınlaşması Injo'nun hoşuna gitmemiş, oğlunun Qing'in

¹ Gwanghaegun Günlüğü, Cilt 64, Gwanghae 15. Yıl, 3. Ay, 14. Gün (1623) 광해군일기 64권, 광해 15년 3월 14일.

desteğini alarak tahta geçeceği düşüncesi O'nun oğlundan soğumasına sebep olmuştur. Bunda Injo'nun yakın çevresinin, özellikle Injo'nun gözdesi olan ve Veliht Prens Sohyeon ile eşi Veliht Prenses Kang'dan nefret eden Jo Hanım'ın payının büyük olduğu görülmektedir. Ayrıca Sohyeon'un ölümünün ardından eşinin, eşinin ailesinin ve çocuklarının üç yıl içinde ortadan kaldırılması, Sohyeon'un zehirlenmiş olabileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Bu çalışmada, yukarıdaki etkenler göz önüne alınarak Veliht Prens Sohyeon'un öldürülmüş olma ihtimalinin yüksek olduğu savunulmaktadır. Sohyeon'un ölümünü araştırmak önemlidir. Çünkü Sohyeon basit bir veliaht değil, aksine Joseon'un kaderini değiştirme potansiyeline sahip dikkat çekici bir kişiydi. Yetiştirdiği ortam değişmez Konfüçyüsçü ilkelere donatılmıştı. Ancak Sohyeon bu sınırları aşmış, Qing'de bulunduğu sırada Batı ilmine ve Hristiyanlığa ilgi duymaya başlaması onun hayatını ilgi çekici hale getirmişti. Hadımlarından birinin vaftiz edilmesi de tahta geçmesi durumunda Joseon'un yaşayabileceği değişiklikler konusunda önemli bir düşünce konusu olmuştur. Ayrıca onun ölümüne dair yapılan çalışmalarda bazı eksik noktalar bulunmaktadır. Örneğin Kim Hoon, Veliht Prens Sohyeon'un zehirlendiği tezi üzerinde dururken 1638-1645 yılları arasındaki hastalıklarına derinlemesine değinmez.² Kim Jong-dug, Veliht Prens Sohyeon'un hastalığını oldukça detaylı bir şekilde ele alsa da zehirlenme ihtimali üzerinde pek durmamakta ve hastalık nedeniyle öldüğü tezini savunmaktadır.³ Na Jong-myeon da Kim Jong-dug gibi Sohyeon'un hastalık sonucu öldüğünü ifade ederken ölümünden sonraki meseleleri detaylıca aktarmamıştır.⁴ Dolayısıyla bu araştırma zıt görüşleri bir araya getirip her iki ihtimali de sunarak konuya dair eksik noktaları tamamlamayı amaçlamaktadır.

Makale, Türkiye'de Veliht Prens Sohyeon'un hayatı ile ilgili yapılan ilk akademik çalışmadır. Bu çalışmada Korece kaynaklar kullanılmıştır. Bu kaynakları, Ulusal Kore Tarihi Enstitüsü (국사편찬위원회) tarafından dijital ortama aktarılan resmi Joseon kayıtları, günümüzde yayımlanan akademik kitap ve makaleler ile bazı internet kaynakları, ansiklopedileri ve sözlükleri oluşturmaktadır. Joseon kayıtları dışında Veliht Prens Sohyeon ile ilgili Doğu Sarayı Günlüğü, Shenyang Günlüğü ve Shenyang Raporları gibi önemli birinci el kaynaklara ulaşamamış, bu açık bahsi geçen kaynaklar temel alınarak yazılan akademik çalışmalarla kapatılmıştır. Veliht Prens Sohyeon'un ölümü meselesinin daha iyi anlaşılması için hayatı genel olarak ele alınmıştır. İlk bölümde, Sohyeon'un Shenyang'a gitmeden önceki yaşamı, ikinci bölümde Shenyang'daki rehin hayatı, üçüncü bölümde ise hastalığı ve ölümü incelenmiştir. Veliht Prens Shenyang'da bulunduğu sırada hasta olsa da hastalığının ayrı bir başlık altında incelenmesindeki amaç, bu sürecin ve ölümünün bir arada görülmesini sağlamaktır. Son kısım olan dördüncü bölümde ise Sohyeon'un zehirlendiği şüphelerini kuvvetlendiren bir etken olarak Veliht Prenses Kang'ın hayatı, ölümü ve ölümünden sonra ailesi ile çocuklarının yaşadıkları aktarılmıştır.

Veliht Prens Sohyeon'un Shenyang'a Gitmeden Önceki Yaşamı (1612-1637)

² Kim Hoon 김훈, "Veliht Prens Sohyeon'un Ölüm Sebebi İle İlgili Bir Araştırma 昭顯世子の 死因에 관한 考察", *The Journal Of Korean Medical Classics 대한한의학회지*, vol 19, no 3, 2006, s. 213-214.

³ Kim Jong-dug 김종덕, "Veliht Prens Sohyeon'un Hastalığı ve Tedavisi Üzerine Bir Araştırma 소현세자 병증과 치료에 대한 연구", *Gyujanggak 규장각*, no 31, 2007, s. 30.

⁴ Na Jong-myeon 나종면, "Veliht Prens Sohyeon'un Ölümü ve Cenaze Süreci 소현세자의 죽음과 장례절차", *Dongbanghak 동방학*, no 14, 2008, s. 206.

1612 yılında doğan Veliht Prens Sohyeon, Kral Injo ve Kraliçe Inyeol'un en büyük oğluydu. Babası 1623'te tahta çıktıktan iki yıl sonra, henüz 13 yaşındayken veliaht prens ilan edilmişti. Bu dönemden itibaren sıkı bir eğitim almaya başladı ve veliahtın eğitiminden sorumlu Sikangwon dairesi tarafından Konfüçyüs Klasikleri ve Çin tarihi gibi konularda yetiştirildi.⁵ 1627'de Joseon'un önde gelen isimlerinden Kang Seok-gi'nin kızıyla evlendi. O dönemde Sohyeon 15, Kang Hanım ise 16 yaşındaydı. Sohyeon için sıkıntılı süreç, evlendiği sene ilk Mançu saldırısının yaşanmasıyla beraber başladı. 1627 yılında Pyongan valisi Yun Hwon, saraya düşman ordusunun (Mançular) sınırı geçip Uiju'ya saldırdığı ve burayı işgal ettiği haberini gönderdi.⁶ Bu olay sonucu hükümetin ikiye ayrılmasıyla birlikte maiyeti ile beraber güneydeki Jeonju'ya giden Sohyeon, burada bir karargah kurup ordu için gönüllü asker ve erzak topladı. Barışın sağlanmasının ardından 1627'nin 5. ayında başkente geri döndü.⁷

1636'da Qing'in Joseon'a karşı yeni bir saldırı başlatmasıyla Veliht Prens Sohyeon'un hayatı uçurumun eşiğine geldi. Joseon ordusu Qing'e karşı direnç gösterememiş, ayrıca halktan kadın erkek birçok kişi esir alınmıştı. O dönem Qing hükümdarı olan Hong Taiji, taleplerini bildirmek amacıyla Ocak 1637'de Joseon'a bir elçi gönderdi. Injo'dan Ming ile olan ilişkisini kesmesini, en büyük oğlu ile bir prensini rehin olarak göndermesini ve gerektiği durumlarda yardım için askerlerini yollamasını istiyordu.⁸ Ayrıca Hong Taiji'nin Injo'ya bir şey olması halinde tahta oğlunu geçireceğini ifade etmesi, ileride Injo ile oğlu arasındaki ilişkilerin kötüleşmesinde başlıca rol oynayacaktı. Injo ve devletin ileri gelenleri başta Sohyeon'un gönderilmesine karşı çıksalar da Sohyeon "*Gerçekten devleti rahat ettirip Beybabamı (君父) koruyabileceksem oraya gitmekten nasıl çekinirim?*"⁹ diyerek kararlılığını göstermişti. Teslim olmaya karar veren Injo, tüm talepleri kabul etti ve oğlu ile beraber sığındığı Namhansan Kalesi'nden çıkıp Hong Taiji'ye diz çöktü. 30 Ocak 1637'de gerçekleşen bu olayda Injo, medeniyetsiz olarak gördüğü bir halkın hükümdarı karşısında boyun eğmek zorunda kalmıştı. Bu aşağılanmadan sonra oğlunu rehin olarak göndermek Injo'yu duygusal açıdan etkilemişti. Joseon kayıtlarına göre oğlu ayrılırken gözyaşı dökmüş ve ona kızgın olmamasını söylemiştir. Yere kapanıp babasının emrini alan Sohyeon, feryat edip kıyafetini çekiştirenlere karşı "*Majesteleri buradayken ne cüretle bu şekilde davranırsınız? Herkes ağırbaşlı olsun!*" dedikten sonra atna binip oradan ayrılmıştır.¹⁰

Veliht Prens Sohyeon'un Shenyang'daki Rehin Hayatı (1637-1644)

Veliht Prens Sohyeon, maiyeti ile beraber 10 Nisan 1637'de Shenyang'a ulaştı. Yanında eşi Veliht Prens Kang, kardeşi Büyük Prens Bongrim ve eşi Jang Hanım da bulunuyordu. Bir süre Joseon elçilerini ağırlamak için kullanılan Dong Guan'da kaldıktan sonra 7 Mayıs'ta İmparatorun Veliht Prens için inşa ettiği Shenyang Guan'a¹¹ taşındı ve

⁵ Kim Mun-sik 김문식, "Veliht Prens Sohyeon'un Veliht Prenslik Eğitimi 소헌세자의 왕세자 교육", *Gughakyeongu 국학연구*, vol 18, 2011, s. 72-73.

⁶ Injo Yıllıkları, Cilt 15, Injo 5. Yıl, 1. Ay, 17. Gün (1627) 인조실록 15권, 인조 5년 1월 17일.

⁷ Kim Mun-sik, a.g.m, s. 75-76.

⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 34, Injo 15. Yıl, 1. Ay, 28. Gün (1637), Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 41.

⁹ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 4. Ay, 26. Gün (1645). Injo dönemine ait bu kayıt, Sohyeon'un Qing'e rehin olarak gitmesinden 8 yıl sonrasına aittir. Prens'in ölümüne dair tutulan bu kayıta kendisinin yukarıdaki sözlerine de yer verilmiştir.

¹⁰ Injo Yıllıkları, Cilt 34, Injo 15. Yıl, 2. Ay, 8. Gün (1637).

¹¹ "*Shenyang Guan, iki ülke arasındaki diplomatik meseleler, yıllık haracın ayarlanması, esirlerin geri alınması sorunu, Joseon elçilerinin ağırlanması ve ticaret gibi konularla ilgilenen bir büyükelçilikti.*" Park Joo 박주, Geç Joseon Döneminde Veliht Prens Kang'ın Liderliği Üzerine Bir Yeniden Değerlendirme

1644 yılında Qing'in Ming'i işgali vesilesi ile Pekin'e gidene kadar burada yaşadı. Sohyeon'un burada ilgilenmesi ve üstesinden gelmesi gereken meseleler oldukça fazlaydı. Onu zorlayan en önemli mesele esirlerin durumu ve ekonomik sıkıntılar olmuştur. Yukarıda belirtildiği gibi Joseon halkından birçok kişi Qing ordusu tarafından esir alınarak Shenyang'a getirilmişti. Bu esirlerin sayısının 500-600 bin civarında olduğu ifade edilmektedir.¹² Nam Eun-kyung, Shenyang Günlüğünden alıntı yaparak esirlerin durumunu şöyle açıklar: “*Esirlerin satışına izin verildiği için Qingliler kadın ve erkek esirleri kale kapısının dışında topladılar. Anneler ve oğullar kavuştular, kardeşler ise buluşup kucaklaştılar ve acı acı haykırdılar. Feryatları göğü ve yeri titretiyordu (Shenyang Günlüğü, 1637 Senesi Jeongchuk Yılı 5. Ay 17. Gün).*”¹³

Joseonlu esirlerin bir kısmı, Veliht Prens Sohyeon ile Veliht Prenses Kang'ın ticari ve tarımsal faaliyetlerinden elde edilen gelirler ile geri alınacaktı. Ancak Sohyeon'un gücü herkesi kurtarmaya yetmedi. Shenyang'a sürüklenenler arasında yukarıda bahsi geçen Sikangwon memurları ve Joseon'un önde gelen bilginleri de vardı. Bu dönemde, Samhaksa¹⁴ olarak anılan ve Qing'e diz çökmeyi reddeden Hong Ik-han, Yun Jib ve Oh Dal-je idam edilmişti. Bunun dışında Veliht Prens'in eğitimini üstlenen ve Shenyang'da ona eşlik eden Sikangwon dairesinden Jung Nwe-kyung, Qing ve Joseon arasında tercümanlık yapan Jung Myung-soo ve Kim Dol-si'nin yolsuzluklarını bildirirse de neticede 1639 yılında idam edilen kendisi olmuştu. Sohyeon, bu gibi olaylara şahit oluyordu ancak onları her zaman kurtarmaya yetecek pek gücü yoktu.¹⁵

Sohyeon'un Shenyang'da ekonomik açıdan da çeşitli zorluklar yaşadığı görülmektedir. Joseon esirleri için ödenmesi gereken para, Qing hanedanının özel günlerine katılırken sunulması gereken hediyeler, Qing'den ve Joseon'dan Shenyang Guan'a gönderilen malların¹⁶ ve yiyeceklerin yetersiz olması gibi durumlar bu ekonomik zorluğu meydana getiren etkenlerdi.¹⁷ Veliht Prens ve Prenses ekonomik zorlukları aşmak adına ilk fırsatı 1639 yılında buldular. Pal Wang (八王)¹⁸, gizlice 500 nyang para gönderip bunun 200 nyang'ı ile leopar kürkü, samur kürkü, uçan sincap kürkü ve Kore çamı meyvesi, 300 nyang'ı ile de pamuk ticareti yapmak istedi ve bu noktadan sonra Qing ile

조선후기 소현세자빈 강씨의 리더십에 대한 재조명”, *Hanguksasangwa Munhwa 한국사상과 문화*, vol 62, 2012, s. 210.

¹² Nam Eun-kyung 남은경, Byeongja Horan ve Sonrasının Kaydı Shenyang Raporları 병자호란과 그 후의 기록 심양장계 (瀋陽狀啓), *Hangukmunhwayeongu 한국문화연구*, vol 14, 2008, s. 43.

¹³ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 48.

¹⁴ 삼학사 (三學士): Qing'e diz çökmeyi reddeden üç bilgin (Naver Korece Sözlük 네이버 국어사전).

¹⁵ Nam Eun-kyung 남은경, “Veliht Prens Sohyeon ve Büyük Prens Bongrim'in Shenyang Yaşantısı Merkezinde Shenyang Günlüğü Araştırması [瀋陽日記] 연구 소현세자, 봉림대군의 심양 체험을 중심으로”, *Dongyanggojeonyeongu 동양고전연구*, vol 22, 2005, s. 39-40.

¹⁶ Qing'den Shenyang Guan'a gönderilenler temel gıdalar dışında deve, karaca, koyun, balık, samur kürkü vb idi. Park Joo, a.g.m, s. 211, Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 50.

¹⁷ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 50.

¹⁸ Nurhaci'nin 12. oğlu Aisin Gioro Ajige. The JoongAng 중앙일보, “Çin Şehirleri Hikayesi ⑫ Shenyang 중국 도시 이야기 ⑫ 선양 (瀋陽)” (Son Erişim: 31.10.2022) <https://www.joongang.co.kr/article/6618972#home>

kapsamlı bir ticaret başladı.¹⁹ Hong Taiji ise 1641 ve 1643 yılında Sohyeon'a tarım yapip kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için toprak verdi.²⁰

Tarım, Qing kraliyet aileleri ile yapılan ticaret ile birlikte Shenyang Guan'ın ekonomik sıkıntıları geride bırakabilmesi için önemli bir adımdı. Ancak bu konuda çeşitli şüpheleri olan Joseon yetkilileri, bu şüphelerine dayanarak tarım yapmak istemiyorlardı. Park Joo'nun ifadesiyle tarım yapmak yerleşmek manasına geldiğinden Shenyang Guan'daki Joseon memurları ülkelerine sonsuza dek geri dönemeyeceklerinden endişe ediyorlardı.²¹ Yang Suk-kuk ve Kim Bong-hyun, verilen bu toprakların çorak araziler olduğunu ve bunun Veliht Prens ile maiyetini uzun süre rehin tutmak için bir tedbir olarak görülebileceğini ifade ederler.²² Yine de tüm endişelere rağmen Shenyang Guan, Veliht Prens Sohyeon ve Veliht Prens Kang önderliğinde tarım yapmaya başladı ve özellikle Veliht Prens Kang 1645'teki dönüşten önce önemli gelirler elde etti. Shenyang Guan'ın bölgedeki ticari ve ekonomik faaliyetlerinde Veliht Prens Kang'ın çok büyük rolü olduğundan onun bu alanlardaki rolüne son bölümde değinilecek ve bu mesele hakkında ek bilgiler verilecektir.

Veliht Prens Sohyeon ile kardeşi Büyük Prens Bongrim, Qing tarafından düzenlenen doğum günü, evlilik, zafer kutlamaları, yabancı elçilerin karşılanması vb etkinliklere de katılmaktaydı.²³ Bu katılım, onların tercih edebildikleri bir seçenek değil aksine yerine getirmeleri gereken bir görevdi. Bu etkinliklerden biri, yaşanan kıyafet krizi nedeniyle Sohyeon ve Injo arasındaki ilişkinin geleceğini etkiledi. Joseon kayıtlarında yer alan bu olaya eserinde yer veren Lee Deok-il, meselenin Injo'nun oğlundan soğumasına yol açtığını ve kendisinin Qing tarafından tahttan indirilip yerine oğlunun getirileceğinden şüphe duymaya başladığını ifade eder.²⁴ Joseon kayıtlarına göre olay şu şekilde gelişmiştir: “Öğleden sonra İmparator, Veliht Prens'i çağırıp bir veda yemeği düzenledi.²⁵ Bu yemeğe Büyük Prens Bongrim de katıldı. Ingguldai, Veliht Prens'i avluya götürüp ona bir eyerli at ve kıyafet verdi ve Daehong mangryong-ui 대홍망룡의 (大紅蟒龍衣) 'yi giymesini söyledi.²⁶ Veliht Prens “bu kralın kıyafetidir” deyip reddedince Ingguldai bunu olduğu gibi Han'a bildirdi.”²⁷

¹⁹ Park Joo, a.g.m, s. 212, Injo Yıllıkları, Cilt 39, Injo 17. Yıl, 9. Ay, 12. Gün (1639).

²⁰ Kim Nam-yun 김남윤, “『Shenyang Günlüğü』 Ve Veliht Prens Sohyeon'un Rehin Hayatı 『瀋陽日記』 와 昭顯世子の 불모살이”, *Gyukanggak 규장각*, no 29, 2006, s. 53, Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 51.

²¹ Park Joo, a.g.m, s. 213.

²² Yang Sung-kuk 양성국, Kim Bong-hyun 김봉현, “Veliht Prens Kang'ın Yaşamı ve Girişimciliği 소현세자빈 강씨 (昭顯世子嬪 姜氏)의 생애와 기업가정신” *Kyeongyeongsayeongu 경영사연구*, vol 28, no 2, 2013, s. 140.

²³ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 41-42.

²⁴ Lee Deok-il 이덕일, *Joseon Kral Zehirleme Olayları 조선 왕 독살사건*, Dasanchodang 다산초당, Seoul 서울 2005, s. 99.

²⁵ Veliht Prens Sohyeon, 8 yıllık rehin yaşamı boyunca 1640 ve 1644 yıllarında olmak üzere iki kez geçici olarak Joseon'a dönmüştü. İki babasının hastalığı, ikincisi ise eşi Veliht Prens Kang'ın babasının ölümü nedeniyle idi. Kim Hoon, a.g.m, s. 215, Park Joo, a.g.m, s. 217.

²⁶ Kısaca Mangryong-ui (망룡의/蟒龍衣) olarak da anılır. Naver Korece Sözlüğe göre kralların giydiği kıyafettir. Kırmızı ipekten yapılır. Göğüs, omuz ve sırt bölgelerinde ejderha deseni bulunur (Naver Korece Sözlük).

²⁷ Injo Yıllıkları, Cilt 40, Injo 18. Yıl, 2. Ay, 18. Gün (1640).

Sohyeon'a giymesi için Joseon'da hükümdarların giydiği kıyafet verilmişti. O bunu reddetse de Injo'nun şüphelenmesi normal ve bu şüphelerinin ortadan kalkması zordu. Çünkü 1637 yılında kabul edilen anlaşma içerisinde eğer Injo'ya bir şey olursa yerine oğlunun geçirileceğine yönelik bir madde vardı. Hem bu madde hem de Sohyeon'a yemek öncesi verilen kıyafet Qing'in Sohyeon'u Joseon kralı olarak gördüğüne dair bir işaret olabilirdi. Ayrıca uzun yıllar sonra geçici de olsa ülkesine dönen Sohyeon'un karşılanma meselesine dair Joseon kayıtlarında geçen cümleler de önemlidir. Buna göre memurlar Veliht Prens'i karşılamak istemişler fakat Kral Injo buna izin vermemiştir.²⁸ Ancak Sohyeon'un saraya geldiği gün yaşananlar Injo'nun henüz oğlundan tam soğumadığını göstermektedir: "*Veliht Prens (saraya) girip Majestelerinin önünde yere kapanıp ağlayınca Majesteleri de gözyaşı döktü ve (onu) okşadı. Memurların da hepsi ağladı.*"²⁹

Veliht Prens Sohyeon, İmparator tarafından düzenlenen avlara da katılıyordu. Prens, katıldığı bu avlar sırasında biri 1 Ocak 1642 diğeri ise 15 Şubat 1642 tarihlerinde olmak üzere iki kez attan düşmüştür.³⁰ Nam Eun-kyung'un aktardığına göre bunun sebebi hem Sohyeon'un ata binmeye alışkın olmaması hem de kar ve buz nedeniyle kaygalaşan zemindi.³¹ Kim Nam-yun ise Joseon'da ata binmek seyisin atı çekmesi demek olduğundan Sohyeon'un ata binmeye alışkın olmadığını söyler.³² Ek olarak Sohyeon, İmparatorun emriyle Qing'in Ming ile olan savaşlarına da katılmıştır. 1638-1639 yıllarındaki savaşlara Veliht Prens üçüncü bölümde değinilecek olan hastalığı nedeniyle katılamamış, onun yerine kardeşi Büyük Prens Bongrim gitmiştir. Sohyeon 1641 ve 1644 yıllarındaki savaşlara katılmış, 1644 yılında Qing'in Ming'i işgal etmesinin ardından Pekin'e gelmiştir.³³ Sohyeon'un bu savaşlarda bizzat bulunması önemliydi çünkü siyasi dengelerin değişimine çok yakından şahit oluyordu. Joseon, uzun yıllar boyunca Ming'e bağlı kalmıştı. Ancak Joseon bakanlarının kendi krallarını tahttan indirecek kadar bağlı olduğu Ming şimdi tarih sahnesinden siliniyordu. Bu noktada Veliht Prens'in düşüncelerini ve zihin dünyasını genişleten bir buluşma gerçekleşti. Sohyeon, 1644 yılında Pekin'e geldikten sonra Alman astronom ve Cizvit rahibi Johann Adam Schall von Bell (1591-1669) ile iletişim kurmaya başladı. Çin'de astronomi alanındaki çalışmaları ile büyük bir saygınlık kazanan Adam Schall'ın yeni bilgilere ve öğretilere karşı derin bir ilgi ve merakla sahip olan Sohyeon ile buluşmasına dair en ön plana çıkan çalışma Ahn Jae-won'un makalesidir. Çalışmasında Adam Schall tarafından 17. yüzyılda Latince olarak yazılan ve 1672'de yayımlanan "*Historica relatio de ortu et progressu fidei orthodoxae in regno Chinensi per missionarios Societatis Jesu ab anno 1581 usque ad annum 1669*" adlı esere dayanan Ahn Jae-won, bu kitap üzerinden Veliht Prens Sohyeon, Adam Schall ve İmparator Shunzhi arasındaki ilişkileri inceler ve oldukça önemli bilgiler sunar.

Veliht Prens Sohyeon, Qing ordusunu takiben 1644 yılının 5. Ayında Pekin'e ulaştı.³⁴ Adam Schall ile Sohyeon'un buluşması da aynı yılın 9. ayında gerçekleşti. Ahn Jae-won, iklimin nasıl buluştuğunu ve buluştuğlarında nelerden bahsettiklerini Huang Feimo (1830-1909)'nun "*Zhengjiao feng bao 正教奉褒*" adlı eserinden alıntı yaparak anlatır. Huang Feimo, Sohyeon ve Schall arasındaki ilişkiyi şöyle açıklamıştır:

²⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 40, Injo 18. Yıl 2. Ay, 23. Gün (1640).

²⁹ Injo Yıllıkları, Cilt 40, Injo 18. Yıl, 3. Ay, 7. Gün (1640).

³⁰ Kim Jong-dug, a.g.m, s. 55.

³¹ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 47.

³² Kim Nam-yun, a.g.m, s. 55.

³³ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 55.

³⁴ Nam Eun-kyung, a.g.m, s. 55.

“Shunzhi'nin ilk yılında (1644) Joseon'un veliaht prensi rehin olarak Pekin'e getirilirken Adam Schall'ın çok takdire şayan (biri) olduğunu duydu ve zaman zaman kiliseyi ziyaret edip astronomi hakkında sorular sordu ve (yeni şeyler) öğrendi. Adam Schall da Veliaht Prens'in kaldığı yeri sık sık ziyaret edip (onunla) uzun süre boyunca sohbet etti. İkisi arasında paylaşılan derin bir niyet vardı. Adam Schall, sürekli Katolikliğin doğru yol olduğundan bahseder, Veliaht Prens de (bunları) dinlemeyi çok sever ve ayrıntılı sorular sorardı. Veliaht Prens Joseon'a döneceği zaman, Adam Schall hediye olarak kendi yazdığı astronomi, aritmetik ve Shengjiao Zhengdao 聖教正道 gibi çeşitli kitaplar ve dünya küresi ile Katolik tasvirler gönderdi. Veliaht Prens bunları saygıyla kabul edip bizzat onu öven bir mektup yazıp gönderdi ve minnettarlığını ifade etti.”³⁵

Bu noktada Adam Schall'ın eserinde Sohyeon'un Adam Schall'a gönderdiği iki mektuba ve Veliaht Prens hakkında değerli bilgilere yer verilmesi önemlidir.

“... Kore veliaht prensi, burada Avrupa'dan gelen astronomi bilginlerini sık sık ziyaret etti ve onlara fazlasıyla saygı gösterdi. Ayrıca (onları) kendi sarayına davet edip konuksever bir şekilde ağırladı. Ara sıra ülkesinden takvimden sorumlu memurları beraberinde getirirdi. Bu, onların astronomiyi net bir şekilde öğrenip (öğrendiklerini) ülkelerine götürmeleri içindi. ... Çoğu Koreli gibi Veliaht Prens de okumayı sevdiğinden rahip sahip olduğu kitaplar içerisinden birkaç cilt seçti ve Veliaht Prens'e hediye etti. Yalnızca matematik kitapları değil, astronominin kaideleri hakkında kitaplarla beraber gökküre ile Mesih'in kutsal tasvirini de hediye olarak gönderdi. (Onun) bu hediyeler için ne kadar minnettar olduğu sonraki mektupta iyi bir şekilde görülmektedir:

“Büyük bir sürpriz oldu. Dün, Tanrı'nın kurtarıcısının ikonunu, gökküre ve astronomiyle ilgili kitapları ve Avrupa dünyasının ilmi ile dolu diğer eserleri aldım. Özellikle, bana gönderdiğiniz kitaplara baktığımda, minnettarlığımı nasıl ifade edeceğimi, borcumu nasıl ödeyeceğimi gerçekten bilmiyorum. Bunlar arasından birkaç cilt kitaba göz attım. Kitapların insanın kalbini arıttığını ve erdemi geliştirmek için en uygun öğretilerle dolu olduğunu öğrendim. Tabii olarak bilmemiz gerekse de aklın ışığı parlak olmadığından bu öğretiler hakkında henüz bir şey bilemiyoruz. İkon gerçekten de muazzam. Duvara asıp bakınca bakan kişinin kalbini son derece sakın ve huzurlu kılıyor. Ayrıca kalpten her türlü pisliği ve tozu silip atıyor. Gökküre ve bununla ilgili diğer kitaplar da aynı. ... Bu şansın beni nasıl bulduğunu bilmiyorum.

Benim ülkemde de bu tür kitaplardan fazlaca bulunabilir. Ancak o kitaplar yalanlarla dolu. Onların yüzlerce yıllık ve doğruluktan çok uzak eserler olduğunu itiraf etmeliyim. ... Ülkemize döndüğümüzde bu kitapları yalnızca kraliyet ailesine götürmekle kalmayacak, onları bastırarak ve alimlerle görüşlerimi paylaşacağım. Onlar bu kitapları okuyacaklar. Onlar, bu kitaplarla kendilerini çorak topraklardan ilmin sarayına taşıyan kaderin

³⁵ Ahn Jae-won 안재원, “Adam Schall, Shunzhi, Veliaht Prens Sohyeon: Adam'a İki Bakış Arasındaki Farklar Üzerine 아담 살, 순치제, 소현 세자: 아담을 바라보는 두 시선 사이에 있는 차이에 대해서”, *Ingan.Hwankyong.Mirae 인간.환경.미래*, no 8, 2012, s. 165.

değişimine şaşıracaktılar. Koreliler³⁶, tüm bunların Avrupalıların yazdıkları sayesinde olduğunu öğrenecekler. Elbette, biz farklı ülkelerde doğduk. Büyük denizin araya konduğu (birbirine) uzak düşen ülkelerden yabancı topraklara gelip buluştuk. Sanki aynı kandan dostlar gibi birbirimizi sevdik. Tabii gizli bir gücün bizi böylesine bağlayıp bağlamadığını açıkçası iyi bilmiyorum. İnsanların kalbi ilimle bağlanır. Uzak yerlerde yaşasalar bile. Ülkeme bu kitaplarla ve ikonla dönmeyi diliyorum. Ancak, düşündüğümde, ülkemizde yaşayan insanların henüz Tanrı'ya hizmet etmek hakkında duyduğu hiçbir şey yok. Bu yüzden, Korelilerin riayet ettiği yanlış öğretilerin ibadet gelenekleri nedeniyle O (İsa)'nın saldırıya uğramasından korkuyorum. Bundan son derece endişe ediyorum. Lütfunuza minnettarım ancak ikonu size geri göndermenin bu sebeplerden dolayı güvenli olduğuna karar verdim. ... Minnettarlığımın bir göstergesi olarak size ülkemizden değerli bir eşyayı gönderiyorum. Sizin gönderdiklerinizin yanında çok ufak kalıyor. Sağlıcakla kalmanızı temenni ediyorum.” (Veliht Prens Sohyeon'un 1. Mektubu)

Veliht Prens'in mektubu buraya kadardır. Mektupta ikonu geri gönderdiğine dair bir bahis var ancak bu, o ülke insanların alçakgönüllüklerinden dolayı söyledikleri bir sözdür. Çünkü Rahip Adam, Kralı³⁷ hediye almaya davet ettiğinde Kral, emri altındaki hadımlarından birini atadı. Bu kişi zaten vaftiz edilmişti, (Kral) onun güzelce eğitilip geri gönderilmesini istedi.

“Hediyeleri memnuniyetle kabul edeceğim. Ayrıca sizin Cizvitler arasından biriyle gitmeyi gerçekten istiyorum. Beni ve ülkemizin insanlarını eğitecek biriyle. Ancak beraber gidebileceğim biri şu anlık yok. ...” (Veliht Prens Sohyeon'un 2. Mektubu)

Bu dileğine rağmen Kral, kutsal kanunları tebliğ edecek kişileri Çin'den alıp götürme hayalini gerçekleştirmedi.”³⁸

Dönemin kaynaklarında yer alan bu değerli bilgiler, Veliht Prens Sohyeon'un Batı ilmine ve Hristiyanlığa büyük ilgi duyduğunu ispat eder niteliktedir. Yıllarca Qing topraklarında geçirdiği rehin hayatında Qing ile Joseon arasındaki ilişkileri yürütme, Qing hanedanının özel günlerine katılma, Joseon'daki Qing karşıtlarının ölümüne şahit olma, hastalık, Qing'in Ming'i işgali sürecinde Joseon'dan ordu ve erzak sağlama gibi maddi ve manevi anlamda birçok ypratıcı mesele ile uğraşan Sohyeon, bu ortamda dahi ilme olan tutkusunu muhafaza etmiştir. Burada özellikle akla gelen ilk soru Sohyeon'un da vaftiz edilip edilmediğidir. Çalışmasında bu konuya da değinen Ahn Jae-won, Sohyeon'un vaftiz edilmediğini söyler. Çünkü O'na göre eğer vaftiz edilseydi Adam Schall eserinde bundan muhakkak bahsedirdi.³⁹ Bunun yanında metnin sonundaki ifadeye bakılırsa Sohyeon, Hristiyanlığı Joseon'da yayacak birilerini yanında götürmek istiyordu. Bu nokta, onun Hristiyanlığa karşı ilgisini ortaya koyan etkenlerden biridir ve Veliht Prens Sohyeon'un olası tahta geçişinde Joseon'un yaşayabileceği değişimler üzerinde düşündürmektedir.

³⁶ Latince metinde Kore ve Korelilerden bahsedilirken Corea ve Coreani kelimeleri kullanılmıştır.

³⁷ Metinde Sohyeon'dan kral olarak da bahsedilmektedir.

³⁸ Ahn Jae-won, a.g.m, s. 168, 169, 170.

³⁹ Ahn Jae-won, a.g.m, s. 172.

Ming işgal edildikten sonra İmparator Shunzhi, Veliht Prens ve maiyetinin Joseon'a dönmelerine izin verdi. Veliht Prens Sohyeon, 18 Şubat 1645 tarihinde Joseon başkentine vardı. Beraberinde Adam Schall'ın gönderdiği bilim ve Hristiyanlık ile ilgili hediyeleri de getirmişti. Veliht Prens Sohyeon ve Veliht Prenses Kang'ın yanlarında getirdikleri Batı ürünleri Injo tarafından hoş karşılanmadı. Park Joo'nun ifadesine göre Qing tarafından aşağılanan Injo için Sohyeon bir hainden farksızdı.⁴⁰ Shin Byung-ju'nun Yasa (야사/野史)'dan⁴¹ verdiği örnek ise ilginçtir. Yasa'daki kayda göre Veliht Prens Sohyeon Qing'den getirdiği eşyaları Injo'ya sunmuş, Injo ise mürekkep taşımlı Sohyeon'a fırlatmış ve böylece Sohyeon ölmüştür.⁴² Tabii bu ifadeler gerçeği yansıtmamakta, yalnızca Injo'nun oğluna olan tepkisini ifade etmektedir. Aşağıda da görüleceği üzere Injo'nun bu şekilde davranmasının bazı sebepleri bulunmaktadır. Qing hanedanı ile kurulan yakın ilişkiler, tarım, ticaret, gözde cariyeye Jo Hanım'ın etkisi ve Veliht Prenses Kang'ın hoş karşılanmayan davranışları bu sebepler arasında temel teşkil etmektedir.

Veliht Prens Sohyeon'un Hastalığı ve Ölümü (1637-1645)

Veliht Prens Sohyeon Joseon'a döndükten kısa bir süre sonra, 26 Nisan 1645 tarihinde hayatını kaybetti. 1637 yılından itibaren çeşitli hastalıklar nedeniyle zor zamanlar geçirmişti. Ülkeye döndüğü sırada da hastalığı devam ediyordu. Ancak buna rağmen, öldükten sonra cesedinin aldığı hal sebebiyle ölümü normal karşılanmadı. Bu bölümde Sohyeon'un hastalığı ve ölümü dışında Injo'nun şüphelerine, çevresinden nasıl etkilendiğine ve onu bu olayda bir numaralı şüpheli konumuna getiren noktalara değinilecektir.

Veliht Prens Sohyeon'un 1637'de Shenyang'a gitmeden önce herhangi bir rahatsızlığı bulunmuyordu.⁴³ Qing'de kaldığı süre boyunca muzdarip olduğu hastalık ise kasık fitiği idi.⁴⁴ Ancak kasık fitiği dışında çektiği hastalıklar da olmuş, bunlar düzenli olarak Shenyang Günlüğüne kaydedilmiştir. Shenyang Günlüğüne dayanarak Sohyeon'un hastalığını inceleyen Kim Jong-dug'un makalesi, bu hastalıkların neler olduğunun ve tedavi sürecinin nasıl ilerlediğinin net bir şekilde görülebilmesi açısından önemli bir kaynaktır. Bu günlükteki kayıtlar üzerinden genel bir açıklama yapmak gerekirse; Sohyeon'un kasık fitiği dışında soğuk algınlığı, ishal, göz rahatsızlığı, eklem ağrısı, baş ağrısı, kusma, iştahsızlık, karnı ağrısı, sağ bacakta apse ve ülser, nefes darlığı, felç belirtisi, bağırsak kasılması, kolera, öksürük, üşüme, baş dönmesi, sol omuz ve kolda uyuşma ve kendinde olmayacak derecede yorgunluk gibi rahatsızlıkları vardı.⁴⁵ Bu hastalıklara karşı akupunktur ve bitkisel ilaç tedavisi uygulansa da Sohyeon tam manasıyla iyileşmemiş, bir süre iyi olsa dahi ardından farklı belirtiler göstererek yeniden hasta olmuştur. Kasık fitiğinin ortaya çıkışına dair ilk kayıt, günlüğe 18 Nisan 1638 tarihinde kaydedilmiştir.⁴⁶

⁴⁰ Park Joo, a.g.m, s. 217.

⁴¹ Resmi olmayan tarih

⁴² Korean History Society 한국역사연구회, "Shin Byung-ju 신병주, [Joseon'u Hareketlendiren Olaylar ve Kişiler] Nisan 1645, Veliht Prens Sohyeon Zehirlendi Mi? [조선을 움직인 사건과 인물] 1645년 4월, 소현세자는 독살되었는가?" (Son Erişim: 03.11.2022) <http://www.koreanhistory.org/3741>.

⁴³ Kim Nam-yun 김남윤, "『Sohyeon Eulyu Doğu Sarayı Günlüğü』nden Veliht Prens Sohyeon'un Ölümü 『昭顯乙酉東宮日記』로 본 昭顯世子の 죽음", *Gyujanggak 규장각*, vol 32, 2008, s. 5.

⁴⁴ Kim Nam-yun, a.g.m, s. 5, Na Jong-myeon, a.g.m, s. 190, Kim Jong-dug, a.g.m, s. 33.

⁴⁵ Kim Jong-dug, a.g.m, s. 31-64, Kim Nam-yun, a.g.m, s. 56.

⁴⁶ Kim Jong-dug, a.g.m, s. 33.

Veliaht Prens Sohyeon'un bu hastalıklar nedeniyle çok fazla acı çektiği görülüyor. Kim Jong-dug'un Shenyang Günlüğünden aktardığı 6 Mayıs 1638 tarihli kayıt, bunu net bir şekilde ifade etmektedir: “*Veliaht Prens gündüz memurlar ile bulunduğu sırada masasına yaslanıp derin bir nefes aldı ve ağladı. Memurlar katiyen başlarını kaldırıp bakamadılar.*”⁴⁷

Sohyeon, Joseon'a dönüşü sırasında da hastaydı. Shenyang Günlüğünün kaydına göre Sohyeon Qing elçisini eğilerek selamlamak isteyince Qing elçisi buna izin vermemiş, Sohyeon'un zaten hasta olduğunu ve hastalığının daha da kötüleşeceğinden endişe ettiğini söylemiştir. Ardından ikisi basit bir selamlaşmadan sonra yerlerine oturmuşlardır.⁴⁸

Veliaht Prens, Mart ve Nisan aylarında şiddetli nefes darlığı, üşüme ve baş ağrısı belirtileri gösterdi.⁴⁹ 23 Nisan 1645 tarihinde ise saray doktoru Park Gun, Sohyeon'un hastalığını sıtma olarak teşhis etti. “*Veliaht Prens hastalandı. Saray doktoru Park Gun girip nabzını kontrol etti ve sıtma teşhisi koydu. Eczane, ertesi gün şafak vaktinde (Injo'dan) Yi Hyung-ik'e akupunktur tedavisi uygulaması ve sıtmanın ateşini düşürmesi için emir vermesini istedi. Majesteleri bunu kabul etti.*”⁵⁰

Hastalığın teşhisinin ardından başlayan akupunktur tedavisi, Sohyeon'un öldüğü 26 Nisan 1645 tarihine kadar devam etti. Bu üç günlük süreç içerisinde rahatsızlıkları iyileşme göstermedi ve 26 Nisan'da Changgyeong Sarayı'nda hayatını kaybetti. Bu noktaya kadar her şey Sohyeon'un hastalığı nedeniyle gerçekleşen olaylar gibi görünse de ölümünden sonraki durum O'nun zehirlenerek öldürüldüğü şüphelerini doğurmuştur. Kim Hoon, Sohyeon'un ölümünden sonra yazılan kayda dayanarak zehirlenmiş olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu söyler. Bunu destekleyecek açıklamalar yapsa da Sohyeon'un genç ve sağlıklı olduğunu, hastalığına dair kayıtların neredeyse görülmediğini ve kayıtlarda hastalığın adının açıklanmadığını ifade etmesi noktasında hataya düşmektedir.⁵¹ Kim Jong-dug, Sohyeon'un sıcaklık ve soğukluğun sırayla meydana geldiği bir hastalıktan muzdarip olduğunu, bunun sıtma olarak yanlış teşhis edildiğini, Sohyeon'un zehirlenerek değil yanlış teşhis ve tedavi sonucunda öldüğünü belirtir.⁵² Na Jong-myeon da bu durumu hastalığın yanlış teşhisinden doğan bir ölüm olarak açıklar.⁵³ Ancak Kim Jong-dug ile Na Jong-myeon'un çalışmalarında dikkat çeken nokta, ikisinin de Sohyeon'un cesedinin durumuna ve zehirlenme ihtimaline derinlemesine değinmemiş olmalarıdır. Veliaht Prens Sohyeon'un ölüm sebebi kesin değildir. Yalnızca tahminde bulunulabilir. Zehirlenmiş olması daha kuvvetli bir ihtimaldir. Sohyeon'un ölümünden sonra yazılan Joseon kaydında şu ifadeler yer almaktadır:

“Veliaht Prens, yurda döndükten sonra çok geçmeden hastalandı ve hastalandıktan birkaç gün sonra öldü. Tüm vücudu siyahtı ve kulaklarından, gözlerinden, burun deliklerinden ve ağızından taze kan akıyordu. Bu yüzden siyah bir bezle yüzünün yarısını örttüler ancak yanında bulunan kişiler dahi yüzünün rengini ayırt edemedi. Sanki zehirlenerek ölmüş bir insan gibiydi. Ancak bu gerçeği dışarıdan bilen biri yoktu. Majesteleri de öğrenemedi.”

⁴⁷ Kim Jong-dug, a.g.m, s. 37.

⁴⁸ Na Jong-myeon, a.g.m, s. 191-192.

⁴⁹ Kim Jong-dug, a.g.m, s. 63-66.

⁵⁰ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 4. Ay, 23. Gün (1645).

⁵¹ Kim Hoon, a.g.m, s. 213-214.

⁵² Kim Jong-dug, a.g.m, s. 30.

⁵³ Na Jong-myeon, a.g.m, s. 206.

O zaman kraliyet ailesinden Yi Se-wan'ın eşi, Kraliçe Inyeol'ün babasının cariyesinden doğan küçük kardeşi olduğu için Yi Se-wan baba tarafından akraba olarak Veliht Prens'in kefenlenmesine katıldığı sırada bu tuhafılığı gördü ve çıktıktan sonra insanlara anlattı.”⁵⁴

Bu kayıt, Sohyeon'un ölümüne dair şüpheleri kuvvetlendiren etkenlerden yalnızca birisidir. Çalışmasında *Sinjumunwonrok* adlı Joseon dönemine ait tıp kitabından alıntılar yapan Kim Hoon, zehirlenerek ölen bir kişinin cesedinin durumuna değinir ve Sohyeon'un Bisang zehri kullanılarak öldürülmüş olma ihtimalinden bahseder. Tıp kitabına göre zehirlenerek ölen kişinin durumu şu şekildedir:

“Dudakları parçalanır, dili çürür. Ağzının içi koyu kırmızı veya siyah, tırnakları mavi olur.

Zehirlenen kişinin tüm vücudu mavimsi siyah olur ve çok zaman geçse de derisi ve eti aynı kalarak siyah renge dönüşür.

Sıklıkla ağız ve gözleri açıktır. Ten rengi koyu kırmızı, siyah veya koyu mavidir. Dudakları koyu kırmızı veya siyahtır. El ve ayaklarıyla el tırnakları ve ayak tırnaklarının hepsi koyu mavidir. Ağız, burun, göz ve kulaklardan kan akar.

Ağız ve göz açılır, tüm vücut siyah bir şekilde şişer. Ağız, burun ve gözden koyu kırmızı veya siyah kan akar. El ve ayak tırnakları siyah renkte olur.”

Ayrıca Kim Hoon, Bisang adlı zehrin sarayda ve halk arasında zehirlenme ve intihar amaçlı en sık kullanılan zehir olduğunu, bu zehrin Injo'nun en yakın adamlarından biri olan ve Sohyeon'un tedavisini üstlenen Yi Hyung-ik tarafından verilmiş olabileceğini söyler. Bisang'ın etkisi ise şöyledir: *“Tüm vücutta küçük kabarcıklar çıkar ve vücut mavimsi siyah renge bürünür. Gözler, dil ve dudaklar çatlar. İki kulak, karın ve anüs şişer. El-ayak tırnakları ve dudak mavimsi siyah renk olur.”⁵⁵*

Zehrin insan bedeninde yarattığı etki ve Sohyeon'un vücudunun durumu göz önünde bulundurulursa hastalık nedeniyle ölmediği ihtimali kuvvetlenmektedir. Ancak bu şüphe yalnızca bedeninin durumu ile açıklanamaz. Veliht Prens öldükten sonra ailesinin yaşadığı trajediyi, Injo'nun eylemlerini ve sarayda entrika çeviren kişileri de ele almak gerekmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi Sohyeon'un tedavisini üstlenen kişi, Yi Hyung-ik adlı bir saray doktoruydu. Bu kişi, Kral Injo'nun yakın adamıydı. Ayrıca Injo'nun gözde cariyelerinden Jo Hanım ve ailesi ile de yakın ilişki içerisindeydi. Joseon kayıtları bu durumu şöyle ifade etmektedir: *“Hyung-ik, akupunktur ile Majestelerinin gözüne girmişti. Önceden tedavi maksadıyla Jo Hanım'ın anne evine gidip gelirdi. Bundan dolayı müstehcen dedikodular vardı.”⁵⁶*

⁵⁴ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 6. Ay, 27. Gün (1645).

⁵⁵ Kim Hoon, a.g.m, s. 224-225.

⁵⁶ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 1. Ay, 4. Gün (1645).

Hyung-ik, Kim Hoon'un aktardığına göre resmi yetenek sınavını geçmeden Naeuiwon'un⁵⁷ referansı ile saraya girmiştir.⁵⁸ Lee Deok-il ise Jo Hanım'ın tavsiyesi ile saray doktoru olduğunu söyler.⁵⁹ Veliht Prens'in ölümünün ertesi günü sarayda tepkiler söz konusuydu ve Injo'dan Hyung-ik ile diğer saray doktorlarının yakalanması yönünde emir vermesi istendi.

“Veliht Prens'in belirtileri bir anda şiddetlendi ve neticede bu noktaya ulaştı. Bu sebepten hemen hemen herkes saray doktorlarının muayenelerinin açık olmadığını ve akupunktur ile ilaç kullanmanın uygunluğunu kaybettiğini düşünüyor. Yi Hyung-ik aptal ve tuhaf biridir. Sahte ve güvenilmez tedavi tekniğine kendisi inandı... Her gün yalnızca akupunktur tedavisi uyguladı. Onun bu ciddiyetsizce ve aptalca işlediği suçlarını cezalandırmamız gerekir. Yi Hyung-ik ve tedavide yer alan diğer saray doktorlarını yakalayıp sorgulamamızı ve suçlarını belirlememizi emredin.

(Injo) cevap verdi:

*Saray doktorlarının ciddiyetsiz olduğu bir durum söz konusu değil. Yakalayıp sorgulayacak bir şey yok.”*⁶⁰

Injo, oğlunun ölümünün ertesi gününde onu tedavi eden doktorlardan, özellikle Yi Hyung-ik'ten yana tavrı almıştı. Memurların büyük bir kısmı doktordan ve tedavi yönteminden şikayetçi olup Sohyeon'un bu nedenle öldüğünü düşünse de yukarıda görüldüğü gibi Injo sorgulama isteklerini reddetmişti.

Bu noktada bahsedilmesi gereken diğer kişi Injo'nun cariyesi Jo Hanım'dır. Kim Hoon'un aktardığına göre Injo ile Injo'nun ikinci kraliçesi Jangryeol'un arasını açan kıskanç bir kadındı.⁶¹ Ek olarak Joseon kayıtlarında Jo Hanım'ın Veliht Prens Sohyeon ve Veliht Prens Kang ile arasının iyi olmadığı, onları sürekli Injo'ya suçladığı anlatılır: *“Majestelerinin gözdesi Jo Hanım önceden beri Veliht Prens ve Veliht Prens ile arası iyi olmadığı için gece gündüz Majestelerinin önünde (onları) suçladı... (Kraliyet ailesini) lanetlediğini ve ülkeye karşı büyük günah işlediğini söyleyerek Veliht Prens'e iftira attı.”*⁶²

Buna ek olarak sarayda bazı dedikodular da geziyordu. Kadınların konakladığı yer olan Naegan'dan bir söylenti yayılmıştı. Bu söylentiye göre Veliht Prens Kang, Qing ile gizlice plan yaparak tahtın sahibini değiştirecekti. Injo ise bu söylentiye duyduğunda çok öğrenmişti.⁶³ Naegan, Kim Hoon tarafından Jo Hanım ile ilişkilendirilir ve onun bu söylemleri sonrasında Injo'nun oğlundan ve gelininden iyice nefret ettiğini belirtir.⁶⁴

Bu bölümde son olarak bahsedilmesi gereken konu, Injo'nun oğluna karşı şüphelerini meydana getiren etkenler ve Sohyeon öldükten sonraki davranışlarıdır. Özellikle

⁵⁷ 내의원 (內醫院): Sarayın ilaçlarından sorumlu devlet dairesi (Naver Korece Sözlük).

⁵⁸ Kim Hoon, a.g.m, s. 218.

⁵⁹ Lee Deok-il, a.g.e, s. 111.

⁶⁰ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 4. Ay, 27. Gün (1645).

⁶¹ Kim Hoon, a.g.m, s. 217.

⁶² Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 6. Ay, 27. Gün (1645).

⁶³ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 3. Gün (1646).

⁶⁴ Kim Hoon, a.g.m, s. 217.

Sohyeon'un cenaze süreci onun Injo tarafından zehirlenerek öldürüldüğü şüphelerini kuvvetlendirmesi açısından önemlidir. Yukarıda bahsedildiği gibi Qing hükümdarının eğer Injo'nun başına bir şey gelirse tahta oğlunu çıkaracak olması, veda yemeği sırasında Sohyeon'a Joseon'da hükümdarların giydiği kıyafetin verilmesi, Sohyeon ile Veliht Prenses Kang'ın ticaret, tarım ve diplomasi yoluyla Qing hanedanı ile giderek yakınlaşması ve Naegan'dan Veliht Prenses Kang hakkında yayılan dedikodu bu etkenlerin bir kısmıydı. Aynı zamanda Veliht Prens Sohyeon, faaliyetleri nedeniyle Joseon'dan çeşitli eleştiriler de alıyordu. Joseon kayıtlarında bu eleştirilere dair bilgiler de mevcuttur. 26 Nisan 1645 tarihli Joseon kaydına göre Sohyeon, uzun yıllar boyunca Shenyang'da yaşayıp faaliyetlerini Qinglilerin yaptıklarına göre gerçekleştirmiş, ticari kâr elde etmeyi alışkanlık haline getirmiş, derslerine odaklanmayı bırakmış, savaş atlarının arasında gidip geldikçe savaşılar ve kölelerle yakınlaşmış ve itibarını büyük ölçüde kaybetmişti.⁶⁵ 27 Haziran 1645 tarihli başka bir Joseon kaydında ise Sohyeon'un Shenyang'da bir ev inşa ettiği, Qing tarafından esir olarak alınan Joseonlu insanları toplayıp tarım yaptığı, nadide mallarla ticari faaliyetlerde bulunduğu ve Shenyang Guan'ın önünün bir pazar yeri gibi olduğu söylenmiş ve bunun Injo tarafından hoş karşılanmadığı ifade edilmiştir.⁶⁶ Bu noktada Nam Eun-kyung'un Shenyang Günlüğünden aktardığı bilgi önemlidir. 3 Mayıs 1640 tarihli Shenyang Günlüğü kaydında Veliht Prens ile Ingguldai'n konuşmalarının gizli olduğu için kaydedilmediği yazılmıştır. Bu nedenle yazar bu durumun Injo'nun oğlundan şüphelenmesine sebebiyet verdiğini ve Sohyeon'un ölümünde bu olayın etkili olmuş olabileceğini söylemektedir.⁶⁷ Sohyeon'un babasını devirip tahta geçmek gibi bir niyetinin olup olmadığına dair net bilgi yoktur. Ancak öyle bir niyeti olmasa bile anlaşma maddesi ve yayılan dedikoduların varlığı Injo'nun şüphelerinin artması için yeterliydi.

Injo'yu Sohyeon'un ölümünde bir numaralı şüpheli haline getiren diğer mesele Veliht Prens'in cenaze sürecidir. Öncelikle, Sohyeon'un kefenlenmesine Veliht Prens'e veya Veliht Prenses'e bağlı memurların katılmasına müsaade edilmemişti.⁶⁸ Bunun yanında Injo ve Sohyeon arasında baba-oğul ilişkisi bulunduğundan Injo'nun üç yıl boyunca yas kıyafeti giymesi gerekiyordu.⁶⁹ Ancak Injo bu süreyi bir yıla düşürmüştü, ardından her günü bir ay olarak hesaplayıp on iki güne, en sonundaysa yedi güne indirmişti.⁷⁰ Ayrıca Sohyeon'un ölümünden kısa bir süre sonra onun işleriyle ilgilenen devlet kurumlarını faydaları olmadığı gerekçesiyle kaldırmıştı.⁷¹ Kim Hoon ile Lee Deok-il'in değindiği bir diğer nokta, Sohyeon'un tabutuna ve mezarına verilen isimlerdir. Sohyeon'un tabutuna kraliyet ailesi için kullanılan Jaegung 재궁 değil, birden sekizinci sıraya kadar olan devlet görevlileri için kullanılan Gu 古 adı verilmişti.⁷² Mezarı ise veliaht prensler veya veliaht prensesler için kullanılan Won 원 yerine kurgan, mezar manasına gelen Myo 묘 diye isimlendirilmişti.⁷³ Bu noktada Kim Yun-jung, 19. yüzyılda yaşamış

⁶⁵ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 4. Ay, 26. Gün (1645).

⁶⁶ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 6. Ay, 27. Gün (1645).

⁶⁷ Nam Eun-kyung, a.g.m, s.55.

⁶⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 4. Ay, 27. Gün (1645).

⁶⁹ Na Jong-myeon, a.g.m, s. 201.

⁷⁰ Lee Deok-il, a.g.e, s. 114.

⁷¹ Na Jong-myeon, a.g.m, s. 205.

⁷² Kim Hoon, a.g.m, s. 212.

⁷³ Lee Deok-il, a.g.e, s. 114.

Veliaht Prens Hyomyeong dışında tüm veliahtların yas süresinin bir yıl olduğunu ve cenazenin Injo'nun siyasi amaçlarından bağımsız şekilde gerçekleştiğini söyler.⁷⁴

Son olarak şüphe çeken diğer konu, Sohyeon'un ölümünden sonra geleneklere göre en büyük oğlunun değil; kardeşi Büyük Prens Bongrim'in veliaht prens ilan edilmesidir. Injo, hastalığının şiddetlendiğini belirtmiş, Sohyeon'un 9 yaşındaki büyük oğlu Yi Seok-cheol'ün zayıf olduğunu ve onun büyümesini bekleyemeyeceğini söylemiştir.⁷⁵ Bu hamleyle Injo, artık kral olma şansı bulunmayan Sohyeon'un soyunun da tahta geçişini engellemiştir.

Veliaht Prenses Kang'ın Hayatı ve Ölümü (1611-1646)

Veliaht Prenses Kang, XVII. yüzyıl Joseon tarihinin ilgi çekici ve önemli şahsiyetlerinden birisidir. Günümüz Koreli araştırmacılarınca Joseon'un ilk kadın CEO'su olarak anılmaktadır.⁷⁶ Ona bu unvanı kazandıran, 8 yıllık Shenyang yaşamı boyunca tarım ve ticaret alanında gösterdiği faaliyetlerdir. Ancak Veliaht Prenses Kang, bu eylemleri sonucunda takdir görmek yerine hoşnutsuzlukla karşılanmıştı. Eşi Veliaht Prens Sohyeon ile Joseon'a döndükten bir yıl sonra, 1646 senesinde vatan hainliğinden suçlanarak kendisini öldürmesi emredildi. Onun ölümü, Veliaht Prens Sohyeon'un öldürüldüğü şüphelerini artıran bir olaydır. Bu nedenle Veliaht Prenses Kang'ın hayatının anlaşılması, hem girişimlerinin kavranması hem de Veliaht Prens Sohyeon'un ölümüne ışık tutması açısından önemlidir.

Veliaht Prenses Kang, 5 Mart 1611 tarihinde Kang Seok-gi ve Goryeong Sin Hanım'ın 2. kızı olarak dünyaya geldi. 1627 yılında 16 yaşındayken veliaht prenses ilan edildi ve kendisinden bir yaş küçük Veliaht Prens Sohyeon'un eşi oldu.⁷⁷ Veliaht Prenses Kang için zorlu ve sıkıntılı süreç 1636 yılındaki Mançu saldırıları ile başladı. O dönemde Ganghwa Adası'na sığınmıştı. Joseon kayıtlarının ifadesine göre Ganghwa Adası Mançu kuvvetlerince işgal edildiğinde Hong Taiji, Ingguldai ile birlikte emir gönderip Veliaht Prenses Kang ile Büyük Prens'in eşi Jang Hanım'ın çıkıp diz çökmelerini istemiş ancak onların yerine çıkarılan saray hanımları olmuştu.⁷⁸ Bu olaya Park Joo da değinir ve Veliaht Prenses Kang'ın kıyafetlerini saray hanımına vererek onu kendisinin yerine gönderdiğini söyler.⁷⁹

Veliaht Prenses Kang, eşi Sohyeon ile birlikte Shenyang'a gittikten sonra yukarıda da belirtildiği gibi ekonomik açıdan zor dönemler geçirdi. Ancak bu zorluk, ilk kez 1639 yılında Pal Wang'ın 500 nyang para gönderip Shenyang Guan ile ticaret yapmaya başlamasıyla aşılmış, bunu takiben 1641 senesinden itibaren verilen topraklar üzerinde yapılan tarım Kang'ı ve Sohyeon'u maddi sıkıntı içerisinde çıkarmıştı. Veliaht Prenses

⁷⁴ Kim Yun-jung 김윤정, "17. Yüzyılda Veliaht Prens Sohyeon'un Cenaze Töreninin Niteliği ve Anlamı 17세기 昭顯世子 喪禮의 성격과 의미", *Hangukhakyeongu 한국학연구*, no 40, 2016, s. 435-460.

⁷⁵ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, Artık 6. Ay, 2. Gün (1645).

⁷⁶ Park Joo, a.g.m, s. 204, Yang Sung-kuk – Kim Bong-hyun, a.g.m. s. 123, Sim Hyun-chul 심현철, "Minhoebin'in Yönetim Uygulaması Hakkında Bir Araştırma 민회빈의 경영실천에 대한 고찰", *Kyeongyeongsayeongu 경영사연구*, vol 30, no 4, 2015, s. 51.

⁷⁷ Park Joo, a.g.m, s. 203.

⁷⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 34, Injo 15. Yıl, 1. Ay, 30. Gün (1637).

⁷⁹ Park Joo, a.g.m, s. 209.

Kang tüm bu işlere aktif olarak katılıyor, ayrıca Veliht Prens Sohyeon'un İmparator'un emriyle katıldığı av veya savaşlar sırasında Shenyang Guan'm işleriyle onun yerine ilgileniyordu.⁸⁰ Veliht Prens Sohyeon'un bu dönemlerde kasık fitiği olmak üzere çeşitli hastalıklar nedeniyle sıkıntı çektiği düşünülürse, Veliht Prenses Kang'ın tarım ve ticaret alanlarındaki sorumluluklarının daha da arttığı anlaşılabilir.

Qing'in tarım yapma teklifini kabul eden kişi Veliht Prenses Kang olmuştu. Başlangıçta çiftliklerde Han halkından köleler istihdam edilmiş, sonrasında elde edilen gelirlerle Qing'in elinde bulunan Joseonlu esirlerin parası ödenmiş ve bunlar çalışmaları için çiftliklere alınmışlardır.⁸¹ Park Joo'nun Shenyang Raporlarından aktardığına göre 1642'de elde edilen hububat 3.319 seok⁸² idi.⁸³ Yang Sung-kuk ile Kim Bong-hyun'un ifadesine göre Veliht Prenses ülkeye döndüğünde bıraktığı miktar ise 4.700 seok'a tekabül ediyordu. Ayrıca Veliht Prenses Shenyang'da bulunduğu süreçte elde ettiklerinden Shenyang Guan'm ihtiyacı kadarını alıyor, gerisini Qing hanedanına ve halka pahalı fiyattan satıyordu.⁸⁴

1644 yılında, Injo ile Veliht Prenses Kang arasındaki çatışmanın başlangıcı olacak bir olay yaşandı. 1643'te Veliht Prenses'in babası Kang Seok-gi hayatını kaybetti. Bu nedenle Veliht Prens Sohyeon ile Veliht Prenses Kang ikinci kez geçici olarak Joseon'a döndü ancak Veliht Prenses Kang başkente vardığında beklenmedik bir olayla karşılaştı. Injo, gelininin babasının cenaze törenine katılmasına ve ailesini görmesine izin vermedi.⁸⁵ Bunda Shenyang'daki ticari faaliyetlerin ve Qing ile ilişkilerin etkisi söz konusudur. Çünkü soyludan sıradan halka kadar kadınların belli bir kısıtlama içerisinde yaşadığı Joseon toplumunda onun bir veliht prenses olarak bu işlere atılması görülmüş şey değildi.⁸⁶ Ancak en büyük etken yukarıda bahsedilen dedikodu gibi görünüyor. Çünkü Veliht Prenses Kang'ın tahtı Sohyeon'a vermek için Qing ile gizli planlar yaptığını yönelik dedikodunun yayılması ile babasının cenazesi için Joseon'a dönüşü aynı dönemde gerçekleşmiştir. Bu noktada Injo'nun şüpheli karakteri ve Jo Hanım'ın Injo üzerindeki etkisi net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Veliht Prens Sohyeon öldükten ve kardeşi Bongrim yeni veliht olduktan çok kısa bir süre sonra sarayda lanetleme olayı meydana geldi. Bu olaydan Veliht Prenses Kang'ın emri altındaki iki saray hanımı sorumlu tutulmuş, ikisi de yapılan işkence sonucunda ölmüştür.⁸⁷ Lee Deok-il'e göre Injo bu lanetleme olayından faydalanarak Veliht Prenses Kang'ı bertaraf etmek istemişti.⁸⁸

3 Ocak 1646 tarihinde Veliht Prenses Kang'ı felakete sürükleyecek olan süreç başladı. Injo'nun iddiasına göre yemek yediği sırada yemeğinden zehir çıkmıştı. Bunun Veliht Prenses Kang'ın işi olduğunu düşünüyordu. Joseon kayıtlarına yansıyan ifadeler şu şekildedir:

⁸⁰ Park Joo, a.g.m, s. 212.

⁸¹ Park Joo, a.g.m, s. 213, Yang Sung-kuk – Kim Bong-hyun, a.g.m, s. 140.

⁸² 1 seok yaklaşık 180 litredir.

⁸³ Park Joo, a.g.m, s. 213.

⁸⁴ Yang Sung-kuk – Kim Bong-hyun, a.g.m, s. 140.

⁸⁵ Injo Yıllıkları, Cilt 45, Injo 22. Yıl, 2. Ay, 9. Gün (1644).

⁸⁶ Yang Sung-kuk – Kim Bong-hyun, a.g.m, s. 103.

⁸⁷ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 8. Ay, 20. Gün (1645).

⁸⁸ Lee Deok-il, a.g.e, s. 120.

“Saray hanımlarından Jeong Ryeol, Gye Il, Ae Hyang, Nan Ok, Hyang I, Cheon I, Il Nyeo ve Hae Mi hapsedildi. ... Başta Majesteleri Veliht Prenses Kang’dan nefret ediyordu. Sonunda Kang ailesinden birkaç kişiyi sürgüne gönderdiği için içeride ve dışarıda şüphe ve korku vardı. Majesteleri Jeonbokgui⁸⁹ yerken (içinden) zehir çıkınca Veliht Prenses’ten şüphelendi. Onun saray hanımları ile mutfağın hanımlarını hapsedip sorgulattı.

Jeong Ryeol ve diğer beş kişi Veliht Prenses’in, Cheon I ve diğer üç kişi ise mutfağın saray hanımlarıydı. Sonunda Veliht Prenses Byeoldang’a⁹⁰ hapsedildi. Yemek ve su verilmesi için kapıya bir delik açıldı ve cariyelerden bir kişinin dahi (onu) takip etmesine izin verilmedi. Veliht Prens (Büyük Prens Bongrim) (bundan) şikayet etti:

“Kang Hanım aşağılık bir suç işlemiş olsa bile (onunla) ilgilenecek biri olmalı. Üstelik şu an suç işlediğine dair izler net değil.”

Bunun üzerine Majesteleri bir cariyenin (Veliht Prenses ile ilgilenmek için) gitmesine izin verdi. Aşağı yukarı bu zamanlarda Kang Hanım’ın suçlu olarak görülmesinin üzerinden uzun bir süre geçtiği için Jo So-won (Jo Hanım) daha fazla asılsız suçlamalarda bulundu. Majesteleri (önceden) saray halkına “Kang Hanım ile konuşmaya cüret edenler cezalandırılacaktır” diyerek önlem aldığı için Veliht Prens ve Veliht Prenses Sarayının ulaşımı kesildiğinden kralın yemeğine zehir koymak bu şartlar altında yapılamayacak bir işti. Yine de majesteleri böyle düşündüğünden insanların hepsi (bunun) Jo Hanım’ın entrikalarından kaynaklandığından şüphelendi.”⁹¹

Injo’nun yemeğinden zehir çıktığını nasıl fark ettiği ve hangi zehrin kullanıldığı belli değildir. Bunun yanında Injo zaten Veliht Prenses Kang ile iletişimi yasaklamış, kayıttan da ifade edildiği gibi yaşadığı sarayın ulaşımı kesilmişti. Bu noktada Veliht Prenses Kang’ın Injo’yu zehirlemek gibi bir eylemde bulunması fazlasıyla zor gözükmektedir. Ancak aşağıdaki kayıttan da anlaşılacağı üzere Injo, düşüncesinde direktmeyi sürdürmüştür.

“Zehirlenme olayında gerçek aydınlatılamayınca insanların hepsi suçlunun bulunamamasından dolayı müteessir oldu. Majesteleri hala Kang Hanım’dan şüpheleniyor, onu mutlaka cezalandırmak istiyordu. ...

(Majesteleri) buyurdu:

“Veliht Prenses Kang Shenyang’da iken gizlice tahtı değiştirmeye yeltendi ve önceden Honggeum Jeokui’yi⁹² hazırlayıp Naejeon’un⁹³ unvanını kibirli bir şekilde kullandı. Geçen yıl sonbaharda çok yakın bir yere gelip dargınlığı

⁸⁹ Kızarmış denizkulağı (Naver English-Korean Dictionary).

⁹⁰ 별당 (別堂): Ana yapının yanına veya arkasına ayrı olarak inşa edilen ev veya oda (Naver Korece Sözlük).

⁹¹ Injo Yıllıklar, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 1. Ay, 3. Gün (1646).

⁹² Honggeum (홍금/紅錦), Naver Korece Sözlüğe göre “kırmızı ipek” manasına gelirken Jeokui (적의/翟衣) ise “Joseon döneminde ülke için önemli olan törenlerde kraliçe tarafından giyilen kıyafet. Kırmızı ipeğe mavi sülün nakışlanarak hazırlanırdı.” olarak geçer (Naver Korece Sözlük).

⁹³ Naejeon (내전/內殿), kraliçeyi onurlandırmak için kullanılan bir sözdür ve aynı zamanda kraliçenin oturduğu sarayı ifade eder (Naver Korece Sözlük).

dolayısıyla gürültülü bir şekilde öfkesini gösterdi. Ayrıca birini gönderip sağlığını sorma töresini terk edeli de zaten birkaç gün oldu. ... çirkin eşyaları (lanetler) gömmek ve (yemeğe) zehir koymak (ondan) başkasının yapacağı bir iş değildir. Hainler her dönemde olmuştur ancak vahşiliği bu vatan haini kadar aşırı olan biri yoktu. Beybabasını öldürmek isteyen kişi gök ve yer arasında bir gün dahi yaşanamalı. ... ”⁹⁴

Injo, Veliht Prenses Kang’ı ortadan kaldırmaya kararlıydı. Zehirleme vakasında suçlunun kim olduğu kesinleşmemişti lakin buna rağmen Injo düşüncesinde diretiyor ve Kang’ı ne olursa olsun cezalandırmak istiyordu. Injo’nun bu kararına farklı günlerde çeşitli tepkiler gösterilmiş, onun öldürülmemesi istenmiştir. Saraydan Hong Mu-jeok, Kim Si-beon, Im Seon-baek, Jo Han-yeong ve Yi Tae-yeon gibi isimler töreye göre ebeveynlerine itaatsizlik eden gelinin kovulduğunu belirtmişler, bu nedenle Veliht Prenses Kang’ın yalnızca kovulması, derecesinin düşürülmesi ve ölümle cezalandırılmaması ricasında bulunmuşlardır. Ancak Injo bu istekleri kabul etmemiştir.⁹⁵ Yine de bu kişilerin içinden Hong Mu-jeok, Veliht Prenses Kang’ı Injo’ya “Kang hanımı tahttan indirebilirsiniz ancak onu katiyen öldüremezsiniz. Majesteleri Kang hanımı öldürmeyi istiyorsa önce beni öldürdükten sonra bunu yapabilir.” diyecek kadar savunmuştur.⁹⁶

7 Şubat 1646 tarihli başka bir kayıta başta Injo olmak üzere memurların Veliht Prenses Kang’a olan eleştirileri görülebilir.

“... Majesteleri şöyle dedi:

“Veliht Prenses Kang’ın gençliğinde pek kirli bir işi yoktu. Shenyang’a gittikten sonra bir anda değişti. Geçen yıl Shenyang’dan geldiğinde babasının cenazesine katılmak istedi ancak izin vermediğim için yüzünde oldukça şımarık bir ifade vardı. Temelli döndükten sonra kendisine çok güvendi. Geçen yıl kadın kölelerinden birkaçı suç işleyip kovulunca oldukça yakın bir yere gelip yüksek sesle bağırdı ve işi feryat etmeye kadar götürdü. Ayrıca o günün akşamından beri sağlığını sormadı. Bir gelin olarak bunları yapmaya nasıl cüret edebilir? ...”

Kim Ja-jeom şöyle dedi:

“(Ben) kulunuz geçen sefer Shenyang’a gittiğimde Veliht Prens arasına avlanmaya çıkınca Kang Hanım’ın Kang-won (dairesinin)’un raporlarını alıp keyfine göre yazdığını ve sildiğini işittim. Bir eş olarak nasıl işlere böylesine müdahale edebilir? Naejeon (內殿)’un unvanını kullandığı söylentisini ben de duymadım ancak Jeon (殿) unvanını kullandığı söylentisini önceden duymuşluğum var. Kang Hanım’ın iyi olmayan davranışları çoktur ancak insanlar cesaret edip (bunlardan) bahsedemezler. ...”

⁹⁴ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 3. Gün (1646).

⁹⁵ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 7. Gün (1646), Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 6. Gün (1646).

⁹⁶ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 7. Gün (1646).

*Yangseo*⁹⁷ halkı, *Sohyeon*'un hatalı noktalarının çok olduğunu söylüyor, bu tamamen *Kang Hanım*'ın işidir. ...⁹⁸

Veliaht Prenses Kang için yapılan suçlamalar iddiadan ve söylentilerden ibarettir. Injo'nun iddia ettiği gibi yemeğe zehir koyduğuna veya Kim Ja-jeom'un işittiği gibi eylemlerde bulunduğu yönelik kesin bir kanıt yoktur. Ancak sağlam kanıtların bulunmadığı bir durumda dahi Injo bu düşüncelerinden vazgeçmemiş, onun affedilmesine yönelik talepler sonuçsuz kalmıştır. Bunun sonucunda Injo, 12 Şubat 1646 tarihinde Veliaht Prenses Kang'ın zehir içip ölmesini emretti.⁹⁹ Bu emir, 15 Mart 1646'da uygulandı.

*“Veliaht Prenses Kang tahttan indirildi ve eski evinde zehir içip öldü. Gyomyeong Jukchaek*¹⁰⁰, *mührü ve resmi kıyafeti toplanıp ateşe verildi. Uigeumbu Dosa*¹⁰¹ *Oh I-kyu, örtülü bir tahturevan ile Kang Hanım'ı taşıdı ve Seonin Kapısı'ndan çıktı. (Bu anı) izleyenler yolun kenarında bir duvar gibi duruyordu. Kadınlar ve erkekler, gençler ve yaşlılar yoğun bir şekilde gelip gittiler ve feryat figan ettiler. Kang Hanım'ın sert ve güçlü bir karakteri vardı. Sonunda Majestelerinin hoşuna gitmeyen kirli davranışları ile zehir içip ölecek noktaya geldi. Ancak suçu henüz aydınlatılmadı. Yasa yalnızca varsayımlarla uygulandığı için içerideki ve dışarıdaki halk bunu kabul etmedi ve herkes Jo Hanım'ı suçladı.*¹⁰²

Dönemin kayıtları çok nettir. Veliaht Prenses Kang kesin kanıtlarla değil, çeşitli varsayımlarla öldürülmüş ve halk bu durumu hoş karşılamamıştır. Bu noktada Veliaht Prenses Kang'ın ölümü, eşi Veliaht Prens Sohyeon'un ölümüne dair şüpheleri artırmakta, Injo'nun tahtı için tehlikeli olabilecek kişileri ortadan kaldırma amacı güttüğünü düşündürmektedir. Veliaht Prenses Kang'ın ölümünden sonra yazılan ve Shenyang'da iken ticari ve tarımsal faaliyetleri sonucu elde ettiği servetine dair bir kayıt bulunmaktadır. Bu kayıt, Veliaht Prenses Kang'ın bu faaliyetlerinin ne kadar etkili olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu kayda göre Veliaht Prenses Kang'ın geride bıraktığı kişisel serveti 10.650 gümüş nyang, 160 altın nyang ve 19 Japon kılıcıydı.¹⁰³

Veliaht Prenses Kang öldükten sonra mesele burada kapanmadı. Felaket, Sohyeon ile Veliaht Prenses Kang'ın çocuklarına ve Veliaht Prenses Kang'ın ailesine de uğradı. 1645 yılında Veliaht Prenses Kang'ın dört kardeşi Kang Mun-seong, Kang Mun-myeong, Kang Mun-du ve Kang Mun-byeok sürgüne gönderilmişti. Bunun sebebi Mun-myeong'un Sohyeon'un cenaze töreni için belirlenen tarihin uğursuz olduğunu söylemesiydi. Injo buna çok kızmış, Mun-seong ve diğerlerinin akılsız olduğunu söyleyerek onları uzak bir yere

⁹⁷ Bugün Kuzey Kore sınırları içerisinde kalan Hwanghae-do ve Pyongan-do.

⁹⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 7. Gün (1646).

⁹⁹ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 12. Gün (1646).

¹⁰⁰ Gyomyeong (교명/敎命), Joseon döneminde kraliçe veya veliaht prenses seçildiğinde kralın o kişiye verdiği belgedir. Jukchaek (죽책/竹冊) ise bambuya yazılan yazıdır. Joseon döneminde veliaht prens veya veliaht prenses seçildiğinde övgü dolu bir unvanla onurlandırılır, bununla ilgili yazılar bambuya kaydedilirdi (Naver Korece Sözlük).

¹⁰¹ Uigeumbu Dosa (의금부도사/義禁府都事), Uigeumbu, kralın emriyle ağır suçluları soruşturan bir memurdu. Dosa ise Uigeumbu'ya dahil bir memur olup devlet memurlarını teftiş etmekle görevliydi. (Naver Korece Sözlük).

¹⁰² Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 3. Ay, 15. Gün (1646).

¹⁰³ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 5. Ay, 2. Gün (1646).

sürmüştür.¹⁰⁴ Bu kardeşlerden Kang Mun-seong ve Kang Mun-myeong, Veliht Prenses Kang'ın ölümünden kısa bir süre önce, 29 Şubat 1646'da falaka cezası nedeniyle ölmüşlerdir.¹⁰⁵ 25 Nisan 1647 tarihinde ise diğer iki kardeşi Kang Mun-du ve Kang Mun-byeok, anneleri Ye-ok ile 1645'teki lanetleme olayından sorumlu tutulmuşlar ve öldürülmüşlerdir. Bu olaya ait uzun kayıttaki bazı noktalar ilginçtir.

“Önceden Sohyeon'un saray hanımı olan Sin Saeng, Hain Kang (Veliht Prenses Kang) ile en yakın kişiydi. Ilyu Yılında (1645) lanetleme olayı meydana gelince (bunu) ihbar etti ve ölümden kurtuldu. Sonra Majesteleri onun gizlediği gerçekler olabileceğinden şüphelendi ve tekrardan çağırıp sorular sordu. Sin Saeng, sarayın içinde çirkin şeylerin gömülü olduğu yerleri gösterdi. İnsan kemiği ve bakır ile hazırlanmış insan biçiminde birçok lanet ortaya çıkarıldı. ...

Saray içindeki kadın kölelerden Ae Sun şunları anlattı:

“Hain Kang benden Ga Eum-geum'dan insan kemikleri alıp getirmemi istedi. Ga Eum-geum (bana) kafatası, kol kemiği ve bacak kemiği verip gönderdi. ... Bu (olay), Hain Kang'ın Shenyang'dan döndüğü yılın yaz ayında idi. Gabshin Yılında (1644) Hain Kang, saray hanımlarından Gye Hwan ve diğerlerine bir mektup gönderip “Şu an Qing, Veliht Prens'i gönderip (Injo'nun) yerine tahta çıkarmayı planlıyor” dedi. ... Majestelerinin yemeğine zehir koyan saray hanımı Il Rye'dir. Il Rye, Hain Kang ile komplo kuran kişidir. Ilyu Yılında (1645) kışında saraya girdim. (O zaman) Hain Kang biz kadın kölelere “Yeni veliaht prens çoktan belirlendi. Oğullarımın (bu) kötü durumu atlatması zorlaşacak. Veliht prens sarayını lanetleme ve zehirleme işini kralın sarayında yaptığımız gibi yapın” dedi.” ...

Suçlu Ye-ok (Veliht Prenses Kang'ın annesi), üç kez sorgulansa da karşı çıktı. İnciklerine vurularak sorgulanmak üzereyken şunları söyledi:

“Bir gün Sun-gae insan kemikleriyle geldiğinde bunların ne olduğunu sordum. O da bana küçük çocuk kemikleri olduğunu söyledi. ... Ayrıca Sun-gae küçük çocuklara ait ayak parmakları da getirdi. Bunları gönderdikten sonra Hain Kang bir cevap gönderip “gönderdiklerini iyi bir şekilde aldım” dedi. ...”¹⁰⁶

Veliht Prenses Kang'ın ölümünden bir yıl sonra yazılan bu kayda bakıldığında onun annesi ve bazı saray hanımları tarafından suçlandığı görülmektedir. Yukarıda da bahsedilen lanetleme olayının sonucunda Veliht Prenses Kang'ın emrindeki bazı saray hanımları suçlu bulunmuş ve ölmüştü. O dönemde doğrudan veliaht Prenses Kang'a ve ailesine yöneltilen bir suçlama yoktu. İki yıl sonra bu olayın yeniden ve o zamankinden daha detaylı bir şekilde gündeme gelmesi ve Veliht Prenses Kang'ın bizzat annesi tarafından hain olarak anılması ilginçtir ve bunları söylemek için zorlanmış olabilecekleri ihtimali dolayısıyla düşündürücüdür.

¹⁰⁴ Injo Yıllıkları, Cilt 46, Injo 23. Yıl, 8. Ay, 26. Gün (1645).

¹⁰⁵ Injo Yıllıkları, Cilt 47, Injo 24. Yıl, 2. Ay, 29. Gün (1646).

¹⁰⁶ Injo Yıllıkları, Cilt 48, Injo 25. Yıl, 4. Ay, 25. Gün (1647).

Veliaht Prens Sohyeon ile Veliaht Prenses Kang'ın Yi Seok-cheol (1636-1648), Yi Seok-rin (1640-1648) ve Yi Seok-kyeon (1644-1665) adında üç oğlu vardı. Veliaht Prenses'in ölümünden bir yıl sonra üçü de Jeju Adası'na sürgün edildi.¹⁰⁷ Yi Seok-cheol, 1648 yılında henüz 12 yaşındayken hayatını kaybetti. Onun ölümü ile ilgili kayıta herhangi bir hastalıktan bahsedilmez. Ancak bir yıl öncesine ait bir kayıta sürgün edilen Seok-cheol ve diğerlerinin iklim şartları nedeniyle hastalanıp ölme ihtimalinden söz edilmiştir.¹⁰⁸ Seok-cheol'un ölümüyle ilgili kayda göre Injo bu duruma çok şaşırılmış ve üzülmüş, ardından bir görevlinin gidip Seok-cheol'ü getirmesini ve babasının yanına gömülmesini emretmiştir. Bu kayıta bazı ilginç ifadeler bulunmaktadır. Bunlardan ilki Qing ile ilgilidir: *“Bundan önce Ingguldai geldiğinde Seok-cheol'ü yanında götürüp yetiştireceğini söylediği için tüm insanlar onun asla korunamayacağını düşünüyordu. (Yi Seok-cheol) Bu sıralarda öldü.”*

Lee Deok-il de eserinde bu olaydan bahsetmiş, o dönemde insanların Seok-cheol'ü Injo'nun öldürdüğünü tahmin ettiklerini söylemiştir. Ona göre Injo Qing tarafından tahttan indirilmekten ve yerine torununun geçirilmesinden endişe ediyordu.¹⁰⁹ Ancak kayıttaki cümlelerin bu durumu tam manasıyla ifade ettiğini söylemek zordur. İnsanlar neden Yi Seok-cheol'ün korunamayacağını düşünüyordu? Bu düşüncenin sebebi Injo'nun Veliaht Prens Sohyeon'un ailesini ortadan kaldırma amacı taşıması mıydı yoksa yabancı Qing topraklarının küçük yaşta bir çocuğa iyi gelmeyeceği mi düşünülüyordu? Yalnızca bu kayda bakarak net bir şey söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak Injo'nun Veliaht Prens Sohyeon'a ve Veliaht Prenses Kang'a karşı tutumu her zaman göz önünde bulundurulmalı ve Injo'nun Seok-cheol'ü ortadan kaldırmış olabileceği ihtimali bir kenara koyulmamalıdır.

İkinci olarak aynı kayda yazarın Injo'ya karşı olan tepkisi de oldukça önemlidir: *“Seok-cheol Hain Kang'ın oğluydu da Majestelerinin torunu değil miydi? ... Hiçbir şey bilmeyen küçük bir çocuğu zehirli havası olan Jeju'ya sürgün etti. Sonucunda (o çocuk) öldü. Küllerini babasının yanına gömmenin ne yararı var? (Bu) yalnızca üzücüdür.”*¹¹⁰

Bundan iki ay sonra Veliaht Prens Sohyeon ile Veliaht Prenses Kang'ın ikinci oğlu Yi Seok-rin de hayatını kaybetti. O dönemde 8 yaşındaydı.

“11. Ayın 26. Günü Veliaht Prens Sohyeon'un ikinci oğlu Yi Seok-rin Jeju'daki sürgün yerinde hastalıktan öldü. Vali bunu bildirince Majesteleri şöyle emretti:

“Jeju'daki çocuklar peş peşe öldü. ... Geumbu¹¹¹, sürgün yerindeki saray hanımlarını yakalayıp şiddetle sorgulasın.”

*Harem ağasını cenazenin sorumluluğunu üstlenmesi için gönderdi. Ayrıca saray hanımı ve hizmetçi yollayıp üçüncü oğulu (Yi Seok-kyeon) korumaya aldırdı. Saray hanımlarından Ok Jin, Ae Yeong ve Yi Saeng yakalandı.”*¹¹²

¹⁰⁷ Injo Yıllıkları, Cilt 48, Injo 25. Yıl, 5. Ay, 13. Gün (1647).

¹⁰⁸ Injo Yıllıkları, Cilt 48, Injo 25. Yıl, 8. Ay, 1. Gün (1647).

¹⁰⁹ Lee Deok-il, a.g.e, s. 125.

¹¹⁰ Injo Yıllıkları, Cilt 49, Injo 26. Yıl, 9. Ay, 18. Gün (1648).

¹¹¹ Geumbu (금부/禁府), kralın emriyle ağır suçluları sorgulayan memurdur (Naver Korece Sözlük).

¹¹² Injo Yıllıkları, Cilt 49, Injo 26. Yıl, 12. Ay, 23. Gün (1648).

Yakalanan üç saray hanımı sorgulanmış, sorgulama sonucunda Ok Jin öldürülürken suçları Ok Jin'e göre hafif olduğu belirtilen Ae Yeong ve Yi Saeng serbest bırakılmıştır. Veliht Prens Sohyeon ve Veliht Prenses Kang'ın hayatta kalan tek oğlu Yi Seok-kyeon oldu. Ancak o da kısa bir ömür yaşamış, 1665 yılında 21 yaşındayken hayatını kaybetmiştir.

Veliht Prenses Kang ölümünden 72 yıl sonra, 1718'de (Kral Sukjong'un 44. yılı) suçsuz bulundu. Bundan bir yıl önce ise babasının unvanları geri verildi. Veliht Prenses tahttan indirildiği zaman o dönemde hayatta olmayan babası Kang Seok-gi'nin unvanları alınmıştı. Ancak 1717 yılında Kim Chang-jib ve Yi I-myeong'un uğraşları sonucunda affedildi.¹¹³ 1718 yılında da Veliht Prenses Kang'ın aklanması için sarayda Kral Sukjong'un liderliğinde bir tartışma gerçekleşti. Bu tartışmada konuşan bakanların sözlerine bakıldığında Veliht Prenses'in ciddi bir haksızlığa maruz kaldığı ve bunun halk tarafından hala unutulmadığı görülmektedir.

“Min Jin-hu şöyle dedi:

“Bu olay yaşandıktan sonra geçen 70 yıl içerisinde halk arasında (buna) acımayan ve kalbi kırılmayan kimse olmadı. ...”

Hong Man-jo şöyle dedi:

“Kang Hanım'ın olayı halkın bugüne kadar acıdığı bir olaydı ancak kimsenin cesaret edip konuşamamasının sebebi (Veliht Prenses Kang'ın) cezasının sert olmasıydı. ...”

Sin Im şöyle dedi:

“Halkın Veliht Prenses Kang'ın ölümüne üzüldüklerine ve acıdıklarına dair sözleri şimdiye kadar durmadı. ...”¹¹⁴

8 Nisan 1718 tarihinde Kral Sukjong, Veliht Prenses Kang meselesi hakkında uzun zamandır derin üzüntü duyduğunu açıkladı ve onu bir hain olmaktan çıkardı.¹¹⁵ 17 Nisan'da Veliht Prenses Kang'a ölümünden sonraki adı olarak Minhoe (민회/愍懷) ismini verdi.¹¹⁶ 19 Mayıs 1718 tarihli uzun bir Sichaek¹¹⁷ yazısında ise Veliht Prenses Kang'ın Qing saldırısı döneminde ve rehin hayatı sürecinde yaşadığı zorluklarla beraber ülkeye döndükten sonra çektiği sıkıntılardan bahsedilmiş ve o dönemki asılsız suçlamaların

¹¹³ Sukjong Yıllıkları, Cilt 59, Sukjong 43. Yıl, 5. Ay, 16. Gün (1717) 숙종실록, 59권, 숙종 43년 5월 16일 (1717).

¹¹⁴ Sukjong Yıllıkları, Cilt 61, Sukjong 44. Yıl, 3. Ay, 28. Gün (1718).

¹¹⁵ Sukjong Yıllıkları, Cilt 61, Sukjong 44. Yıl, 4. Ay, 8. Gün (1718).

¹¹⁶ Sukjong Yıllıkları, Cilt 61, Sukjong 44. Yıl, 4. Ay, 17. Gün (1718), Minhoe, Park Joo'nun aktardığına göre “üzüntüyü teselli etmek” manasına gelmektedir. Yang Sung-kuk ve Kim Bong-hyun ise bunu “haksız yere öldüğünü kabul edip onurunu geri kazandırmak ve üzüntüyü teselli etmek” şeklinde açıklamaktadır. Park Joo, a.g.m, s. 222, Yang Sung-kuk, Kim Bong-hyun, a.g.m, s. 127.

¹¹⁷ Sichaek (시책/諡冊): Kral, Kraliçe, Önceki Kral, Ana Kraliçe, Veliht Prens veya Veliht Prenses öldüğünde ona ölümünden sonra övgü unvanı, ölümünden sonra faziletlerini övme unvanı ve ölüm sonrası adı sunulan törende kullanılan kitaptır (Sillokwiki – 시책/Sichaek).

ne kadar şiddetli olduğu ve halkın üzüntüsü ifade edilmiştir.¹¹⁸ Bunun yanında Kral Sukjong'un Veliht Prenses Kang hakkındaki sözleri de oldukça önemlidir.

“Ah! Veliht Prenses Kang harika bir aileden gelen şahane güzellikte bir kadın olarak Veliht Prens'in eşi oldu. İhtiyatlı oluşu ve vefakarlığı onun karakteri, güzelliği ve nezaketi onun erdemiydi. ... Bizzat Sohak¹¹⁹'ın öğretisini öğrendi ve okumayı ihmal etmedi. Duyduğu şeyi hemen ezberledi. Nadir görülen bir zekası ve becerisi vardı. ...”¹²⁰

Veliht Prenses Kang'ın hain olduğunu düşünenler yukarıda da görüldüğü gibi Injo ve Jo Hanım ile Kim Ja-jeom gibi Injo'nun yakın çevresinden kişilerdi. Veliht Prenses'in ölümü sonrası mesele kapanmamış, bu olay uzun seneler boyunca hafızalardaki tazeliğini korumuştur. Yalnızca halkın değil bizzat Joseon hükümdarının Veliht Prenses Kang'ın yaşadıklarına karşı üzüntü duyması oldukça anlamlıdır ve 1646'da yaşananların bir uydurma sonucu meydana geldiğini göstermektedir.

Sonuç

Injo, oğlu Sohyeon Shenyang'a gittikten sonra ondan soğumaya ve şüphe duymaya başlamıştı. Bunun sebebi Injo'nun tahtını kaybetme korkusuydu. Bu korkuyu ortaya çıkaran etken ise onun Qing ile yaptığı anlaşma ve oğlunun Qing hanedanı ile yakın bir ilişkiye sahip olmasıydı. Üstelik Sohyeon'a Joseon'da kralların giydiği kıyafetin verilmesi Injo'nun şüphelerini körüklemişti. Bu şüpheler oğlunun temelli dönmesine yakın Joseon'da yayılan dedikodular nedeniyle artmıştı. Injo'yu en çok etkileyen isim gözde cariyesi Jo Hanım idi. Jo Hanım'ın Veliht Prens Sohyeon ile Veliht Prenses Kang'ı sevmemesi ve onları devamlı olarak suçlaması, Injo'nun geri alınamaz adımlar atmasında büyük pay sahibiydi. Nitekim Sohyeon, Joseon'a döndükten iki ay sonra ölmüştü. Öldükten sonra bedeni siyah renge bürünmüş, aynı zamanda ağızdan, burun deliklerinden, gözlerinden ve kulaklarından taze kan akmıştı. Resmi Joseon kayıtlarında yer alan bu ifade ve zehrin insan bedeninde yarattığı etki ile beraber Injo'nun Sohyeon ile olan ilişkisi, Sohyeon'u tedavi eden doktorun Injo ile yakınlığı ve Jo Hanım'ın rolü, Sohyeon'un zehirlenmiş olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bu ihtimali destekleyen başka durumlar da söz konusudur. Sohyeon, Shenyang'da Batı ilmine ve Hristiyanlığa ilgi duymaya başlamıştı. Ülkeye döndüğünde yanında Batı ilmine dair kitaplar ve Batı ürünleri getirmişti. Bu durum, Konfüçyüsçülüğün değişmez kurallarına bağlı olan Joseon için büyük bir sorundu. Bunun dışında Veliht Prens öldükten sonra geleneklere göre onun yerini alması gereken kişi en büyük oğlu Yi Seok-cheol idi. Ancak Injo ikinci oğlu Bongrim'i veliaht ilan etmişti. Sohyeon'un tabutuna ve mezarına kraliyet ailesi için kullanılan unvanlar verilmemişti. Bunun yanında Injo yas kıyafeti giyme süresini üç yıldan yedi güne kadar düşürmüştü. En kritik nokta ise Veliht Prenses Kang ile çocuklarının başına gelenlerdir. Veliht Prenses Kang, Sohyeon'un ölümünden bir yıl sonra asılsız olarak suçlanmış ve intihar etmeye zorlanmıştı. Ardından Yi Seok-cheol, Yi Seok-rin ve Yi Seok-kyeon adlı üç oğlu Jeju Adası'na sürgün edilmiş, burada Seok-cheol ve Seok-rin peş peşe ölmüştü.

¹¹⁸ Sukjong Yıllıkları, Cilt 61, Sukjong 44. Yıl, 5. Ay, 19. Gün (1718).

¹¹⁹ Sohak (소학/小學), 1187 yılında Song Hanedanlığı döneminde yazılan Konfüçyüsçü kitaptır (한국민족문화대백과사전 – 소학/小學 – Kore Kültürü Ansiklopedisi - Sohak).

¹²⁰ Sukjong Yıllıkları, Cilt 62, Sukjong 44. Yıl, Artık 8. Ay, 7. Gün (1718).

Sohyeon'un hastalık nedeniyle ölme ihtimali ise zayıf gözükmeğdir. 1638-1645 yılları arasında hastalığı sebebiyle ciddi zorluklar yaşamış, ancak akupunktur ve bitkisel ilaç tedavileriyle geçici de olsa sağlığına kavuşmuştu. Bu süreçte üzerinde Qing ve Joseon arasındaki ilişkileri yürütmek gibi ağır bir sorumluluk da vardı. Lakin bunca etkenin Sohyeon'un ölümüne yol açmadığı gözlemlenmektedir. Yukarıda bahsedilen tüm etkenler gösteriyor ki Injo'nun tahtını korumak adına Veliht Prens Sohyeon'u zehirleyerek öldürmüş olma ihtimali daha yüksektir.

Kaynakça**Birinci El Kaynaklar**

Ulusal Kore Tarihi Enstitüsü (국사편찬위원회), Joseon Hanedanlığı Yıllıkları 조선왕조실록 (<https://sillok.history.go.kr/main/main.do>)

- *Gwanghaegun Günlüğü* 광해군일기.

- *Injo Yıllıkları* 인조실록.

- *Sukjong Yıllıkları* 숙종실록.

Modern Kaynaklar

Ahn Jae-won 안재원, “Adam Schall, Shunzhi, Veliht Prens Sohyeon: Adam’a İki Bakış Arasındaki Farklar Üzerine 아담 샬, 순치제, 소현 세자: 아담을 바라보는 두 시선 사이에 있는 차이에 대해서”, *Ingan.Hwankyeong.Mirae* 인간.환경.미래, no 8, 2012, s. 147-182.

Kim Hoon 김훈, ““Veliht Prens Sohyeon’un Ölüm Sebebi İle İlgili Bir Araştırma 昭顯世子の 死因에 관한 考察”, *Daehanhanuihakwonjeonhakhoeji* 대한한의학원전학회지, vol 19, no 3, 2006, s. 210-227.

Kim Jong-dug 김종덕, “Veliht Prens Sohyeon’un Hastalığı ve Tedavisi Üzerine Bir Araştırma 소현세자 병증과 치료에 대한 연구”, *Gyujanggak 규장각*, no 31, 2007, s. 29-80.

Kim Mun-sik 김문식, “Veliht Prens Sohyeon’un Veliht Prenslik Eğitimi 소현세자의 왕세자 교육”, *Gughakyeongu* 국학연구, vol 18, 2011, s. 71-99.

Kim Nam-yun 김남윤, “『Sohyeon Eulyu Doğu Sarayı Günlüğü』nden Veliht Prens Sohyeon’un Ölümü 『昭顯乙酉東宮日記』로 본 昭顯世子の 죽음”, *Gyujanggak 규장각*, vol 32, 2008, s. 1-16.

Kim Nam-yun 김남윤, “『Shenyang Günlüğü』 Ve Veliht Prens Sohyeon’un Rehin Hayatı 『瀋陽日記』와 昭顯世子の 불모살이”, *Gyukanggak 규장각*, vol 29, 2006, s. 45-60.

Kim Yun-jung 김윤정, “17. Yüzyılda Veliht Prens Sohyeon’un Cenaze Töreninin Niteliği ve Anlamı 17세기 昭顯世子 喪禮의 성격과 의미”, *Hangukhakyeongu* 한국학연구, no 40, 2016, s. 433-466.

Lee Deok-il 이덕일, *Joseon Kral Zehirleme Olayları 조선 왕 독살사건*, Dasanchodang 다산초당, Seoul 서울 2005.

Na Jong-myeon 나종면, “Veliht Prens Sohyeon’un Ölümü ve Cenaze Süreci 소현세자의 죽음과 장례절차”, *Dongbanghak 동방학*, no 14, 2008, s. 187-208.

Nam Eun-kyung 남은경, “Byeongja Horan ve Sonrasının Kaydı Shenyang Raporları 병자호란과 그 후의 기록 『심양장계(瀋陽狀啓)』”, *Hangukhakyeongu 한국문화연구*, vol 14, 2008, s. 35-62.

Nam Eun-kyung 남은경, “Veliht Prens Sohyeon ve Büyük Prens Bongrim’in Shenyang Yaşantısı Merkezinde Shenyang Günlüğü Araştırması [瀋陽日記] 연구 소현제자, 봉림대군의 심양 체험을 중심으로”, *Dongyanggojeonyeongu 동양고전연구*, vol 22, 2005, s. 31-60.

Park Joo 박주, “Geç Joseon Döneminde Veliht Prenses Kang’ın Liderliği Üzerine Bir Yeniden Değerlendirme 조선후기 소현세자빈 강씨의 리더십에 대한 재조명”, *Hanguksasangwa Munhwa 한국사상과 문화*, vol 62, 2012, s. 201-227.

Sim Hyun-chul 심현철, “Minhoebin’in Yönetim Uygulaması Hakkında Bir Araştırma 민회빈의 경영실천에 대한 고찰”, *Kyeongyeongsayeongu 경영사연구*, vol 30, no 4, 2015, s. 51-70.

Yang Sung-kuk 양성국, Kim Bong-hyun 김봉현, “Veliht Prenses Kang’ın Yaşamı ve Girişimciliği 소현세자빈 강씨 (昭顯世子嬪 姜氏)의 생애와 기업가정신” *Kyeongyeongsayeongu 경영사연구*, vol 28, no 2, 2013, s.123-146.

İnternet Kaynakları

Korean History Society 한국역사연구회, “Shin Byung-ju 신병주, [Joseon’u Hareketlendiren Olaylar ve Kişiler] Nisan 1645, Veliht Prens Sohyeon Zehirlendi Mi? [조선을 움직인 사건과 인물] 1645년 4월, 소현세자는 독살되었는가?” (Son Erişim: 03.11.2022) (<http://www.koreanhistory.org/3741>).

The JoongAng 중앙일보, “Çin Şehir Hikayeleri ⑫ Shenyang 중국 도시 이야기 ⑫ 선양 (瀋陽)” (Son Erişim: 31.10.2022) (<https://www.joongang.co.kr/article/6618972#home>).

Sözlükler

Naver Korece Sözlük 네이버 국어사전 (<https://ko.dict.naver.com/#/main>).

Naver İngilizce-Korece Sözlük (<https://en.dict.naver.com/#/main>).

Ansiklopediler

Sillokwiki 조선왕조실록 전문사전 위키 (<http://dh.aks.ac.kr/sillokwiki>).

Kore Kültürü
(<https://encykorea.aks.ac.kr/>)

Ansiklopedisi

한국민족문화대백과사전